

Miasto i Gmina Chocianów

ul. Ratuszowa 10, 59-140 Chocianów

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROJEKTU AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY
ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY CHOCIANÓW
NA LATA 2012 – 2015, Z PERSPEKTYWĄ DO 2019 r.

Dokument opracowali:

dr Sławomir Chybiński
proGEO sp. z o.o.

mgr Magdalena Janiaczyk
proGEO sp. z o.o.

Wykonawca:

proGEO sp. z o.o.

Al. Armii Krajowej 45, 50-541 Wrocław, tel. (071) 360 45 15, tel./fax 360 45 31

e-mail: progeo@progeo.wroc.pl

Wrocław, kwiecień 2012 r.

SPIS TREŚCI

1.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	3
2.	WSTĘP	4
2.1	Podstawa formalno-prawna	4
2.2	Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w Prognozie	5
2.3	Metodyka opracowania Prognozy.....	6
3.	CELE I ZAWARTOŚĆ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	7
3.1	Uwarunkowania i powiązania Programu z innymi dokumentami.....	7
3.2	Zawartość Programu	7
3.3	Cele i Priorytety Programu	9
3.4	Lista przedsięwzięć planowanych do realizacji	14
4.	AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA.....	20
4.1	Położenie administracyjno – geograficzne	20
4.2	Budowa geologiczna i zasoby złóż kopalin.....	20
4.3	Użytkowanie gruntów	20
4.4	Gleby i ich przeobrażenie	20
4.5	Lasy	21
4.6	Ochrona przyrody i krajobrazu	21
4.6.1	Obszar chronionego krajobrazu „Lasy Chocianowskie”	21
4.6.2	Obszar chronionego krajobrazu „Dolina Czarnej Wody”	24
4.6.3	Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków PLB020005 „Bory Dolnośląskie”	27
4.6.4	Rezerwat przyrody „Czarne Stawy”	27
4.6.5	Przemkowski Park Krajobrazowy.....	29
4.7	Wody podziemne i ich jakość	33
4.8	Wody powierzchniowe i stan ich czystości.....	33
4.9	Ochrona przed powodzią	34
4.10	Warunki klimatyczne.....	34
4.11	Jakość powietrza	34
4.12	Hałas	35
4.13	Promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne	35
5.	PRZEWIDYWANE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU REALIZACJI PROGRAMU	36
5.1	Charakterystyka mogących wystąpić oddziaływań – metodyka i trudności prognozowania	36
5.2	Potencjalne skutki dla środowiska przy zaniechaniu działań.....	39
5.3	Potencjalne skutki dla człowieka przy zaniechaniu działań	41
5.4	Ocena na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem.....	43
5.5	Ocena na obszarach objętych pracami rekultywacyjnymi.....	44
5.6	Wpływ na obszary i obiekty przyrodnicze chronione	44
5.7	Wpływ na obiekty zabytkowe	46
5.8	Możliwe transgeniczne oddziaływanie	47
5.9	Propozycje rozwiązań chroniących środowisko wynikające z Prognozy i innych dokumentów	47
6.	MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU	48
7.	LITERATURA	49

1. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Chocianów na lata 2012 – 2015, z perspektywą do 2019 r. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. Nr 199/2008, poz. 1227), Program ochrony środowiska zalicza się do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko.

Analiza zawartości przedmiotowego projektu Programu, celów i kierunków działań oraz powiązań z innymi dokumentami wykazała, że aktualizacja dokumentu kontynuuje założenia i cele poprzedniego Programu oraz pozostaje w zgodzie zarówno ze Strategią rozwoju Gminy Chocianów, jak i z aktualizacją Programu ochrony środowiska dla Powiatu Polkowickiego, uchwaloną w grudniu 2011 r. W niniejszej Prognozie przedstawiono skrócony opis aktualnego stanu środowiska oraz trendów zmian poszczególnych jego komponentów na terenie objętym opracowaniem. Pełny opis stanu środowiska, wraz z rysunkami i tabelami, znajduje się w analizowanym Programie.

W celu prognozowania mogących wystąpić oddziaływań na środowisko naturalne posłużono się metodą macierzy, wzorowaną na materiałach niemieckich. Uwzględniono w niej specyfikę ocenianego dokumentu oraz lokalizację obszaru objętego opracowaniem. W arkuszach brane jest pod uwagę oddziaływanie na środowisko w dwóch wariantach:

- WARIANT ZEROWY - w przypadku niepodejmowania żadnych działań, proponowanych w aktualizacji Programu ochrony środowiska;
- WARIANT PIERWSZY - w przypadku realizacji celów i zadań zawartych w Programie.

Z analizy stanu środowiska oraz poszczególnych rodzajów działalności człowieka na terenie Miasta i Gminy Chocianów wynika, że obecny sposób korzystania ze środowiska generuje zróżnicowaną, negatywną presję na podstawowe składniki środowiska przyrodniczego. Zanieczyszczone bądź w inny sposób niekorzystnie zmienione komponenty środowiska przyrodniczego wywierają następnie negatywne oddziaływanie na zdrowie, warunki życia oraz możliwości zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego mieszkańców. Oceniając generalnie wyniki, uzyskane z opracowania arkuszy macierzy, zwrócono uwagę na różnice między sumarycznym oddziaływaniem związanym z brakiem realizacji Programu, a sumarycznym oddziaływaniem jakie prawdopodobnie wystąpi po wprowadzeniu w życie jego zapisów.

Niniejsza Prognoza w szczególności określa, analizuje i ocenia ewentualny wpływ założeń przedmiotowego Programu na: cele i przedmioty ochrony Obszarów Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 PLB020005 „Bory Dolnośląskie”, Przemkowski Park Krajobrazowy, Obszary Chronionego Krajobrazu „Lasy Chocianowskie” i „Dolina Czarnej Wody” oraz rezerwat przyrody „Czarne Stawy”. Ponadto ocenie poddano również:

- możliwość wystąpienia obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem,
- możliwość transgranicznego oddziaływania,
- wpływ realizacji zapisów Programu na gatunki i obiekty chronione oraz obiekty zabytkowe.

Podsumowując, należy stwierdzić, że zaniechanie działań, wyszczególnionych w aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Chocianów będzie miało zdecydowanie niekorzystny wpływ na poszczególne komponenty środowiska na terenie objętym opracowaniem, a także na poszczególne obszary działalności społeczno – gospodarczej człowieka, a w szczególności na możliwość zapewnienia zdrowia, warunków wypoczynku i rekreacji ludności oraz spełnienia obowiązujących wymogów prawnych odnośnie jakości i warunków korzystania ze środowiska.

2. WSTĘP

2.1 Podstawa formalno-prawna

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko dokumentu pn. „Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Chocianów na lata 2012 – 2015, z perspektywą do 2019 r.”, będącego aktualizacją Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Chocianów opracowanego w listopadzie 2004 r., w którym zawarty był harmonogram zadań krótkookresowych do 2007 roku oraz długookresowych do 2011 r. Niniejsza Prognoza opracowana została przez firmę proGEO sp. z o.o. z Wrocławia, na zlecenie Gminy Chocianów, zgodnie z umową Nr 143/2011, zawartą dnia 14.11.2011 r.

Art. 17 ustawy *Prawo ochrony środowiska*¹ z dnia 27 lipca 2001 r., w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, nakłada na organ wykonawczy gminy obowiązek opracowania Programów ochrony środowiska. Organ wykonawczy sporządza Programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania określone dla Polityki Ekologicznej Państwa, o których mowa w art. 14 ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Wynika z niego, że Program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w nim działania obejmują w perspektywie kolejne 4 lata (art 14., pkt 2.).

Zgodnie z art. 46 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*², projekt Programu ochrony środowiska zalicza się do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeśli wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (pkt 2.), lub jeśli jego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 (pkt 3.).

Część planowanych według ustaleń Programu inwestycji (tj. budowa sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej, budowa i modernizacja dróg, modernizacja systemu ochrony przeciwpowodziowej) może należeć do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko*³.

Część inwestycji planowana jest w granicach lub w sąsiedztwie obszarów chronionych, zatem może oddziaływać na siedliska i gatunki chronione w ramach obszarów Natura 2000 oraz na walory przyrodnicze rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego oraz obszarów chronionego krajobrazu. Ze względu na charakter, rodzaj i skalę planowanych działań Program należy do kategorii projektów dokumentów, o których mowa w art. 47 ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie...*², wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja poszczególnych zadań może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko, w tym obszary Natura 2000. Zgodnie z powyższym, dokument ten **wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.**

¹ Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150, z późn. zm.

² Dz. U. 2008 Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.

³ Dz. U. 2010 Nr 213, poz. 1397

2.2 Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w Prognozie

Zgodnie z art. 51, ust. 2. wyżej cytowanej ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko² Prognoza oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody⁴,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,	- powierzchnię ziemi,
- ludzi,	- krajobraz,
- zwierzęta,	- klimat,
- rośliny,	- zasoby naturalne,
- wodę,	- zabytki,
- powietrze,	- dobra materialne,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru — rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

⁴ Dz. U. 2009 Nr 151 poz. 1220

Niniejsza Prognoza w szczególności określa, analizuje i ocenia ewentualny wpływ założeń przedmiotowego Programu na:

- cele i przedmioty ochrony Obszarów Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 PLB020005 „Bory Dolnośląskie”,
- Przemkowski Park Krajobrazowy,
- Obszary Chronionego Krajobrazu „Lasy Chocianowskie” i „Dolina Czarnej Wody”,
- rezerwat przyrody „Czarne Stawy”.

Informacje zawarte w Prognozie, zgodnie z art. 52. ust. 1. ustawy², zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu jego przyjęcia. Z uwagi na strategiczny charakter projektowanego dokumentu, jakim jest Program ochrony środowiska, tworzy on ramy dla realizacji różnorodnych przedsięwzięć, w tym inwestycyjnych i nie inwestycyjnych, jednorazowych i stałych (cyklicznych), a także planowanych do realizacji w zróżnicowanym horyzoncie czasowym. W związku z tym zakres prognozy oddziaływania na środowisko działań przedstawionych w dokumencie został opracowany na zbliżonym poziomie ogólności.

Ponad to, zgodnie z ust. 2. artykułu 52 cytowanej ustawy², w prognozie oddziaływania na środowisko uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania. W związku z tym, niniejsza Prognoza uwzględnia informacje i ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Powiatu Polkowickiego na lata 2012 – 2015, z perspektywą do 2019 r. Projekt aktualizacji powiatowego programu został sporządzony wraz z prognozą w lipcu 2011 r., a następnie zaopiniowany pozytywnie przez właściwe organy (bez uwag), i ostatecznie przyjęty uchwałą Rady Powiatu w grudniu 2011 r.

2.3 Metodyka opracowania Prognozy

Przy sporządzaniu Prognozy posłużono się dwoma metodami. Pierwszą z nich jest metoda opisowa, która polegała na charakterystyce Miasta i Gminy Chocianów, w szczególności na określeniu zasobów środowiska, aktualnego stanu podstawowych komponentów środowiska i jego zagrożeń.

Opis oparto na danych otrzymanych z Urzędu Miejskiego w Chocianowie, Starostwa Powiatowego w Polkowicach oraz Urzędów Marszałkowskiego i Wojewódzkiego we Wrocławiu, a także z innych podmiotów działających w sektorze publicznym i prywatnym na omawianym terenie.

Do analizy stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń wykorzystano również dane udostępniane przez WIOS, GUS, dostępną literaturę tematu oraz ustalenia własne zespołu autorskiego. Jako rok bazowy został przyjęty 2011 r., jednak w większości przypadków dane za ten rok nie były jeszcze dostępne w momencie zakończenia prac na dokumentem, zatem wykorzystano materiały z lat wcześniejszych.

W celu prognozowania mogących wystąpić oddziaływań na środowisko naturalne oraz dla przeprowadzenia wariantowania wykorzystano metodę macierzy wzorowaną na materiałach niemieckich i opisaną szczegółowo w rozdziale 5.1 niniejszego dokumentu.

3. CELE I ZAWARTOŚĆ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

3.1 Uwarunkowania i powiązania Programu z innymi dokumentami

W ramach przedmiotowego Programu przeanalizowano i przedstawiono powiązania i uwarunkowania wynikające z następujących dokumentów strategicznych:

- Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013;
- Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015;
- Program ochrony środowiska dla Powiatu Polkowickiego na lata 2012 – 2015, z perspektywą do 2019 r.;
- Strategia Rozwoju Gminy Chocianów.

Cele i kierunki działań zawarte w przedmiotowym dokumencie pozostają w zgodzie z wymaganiami ww. dokumentów, a szczególnie z treścią „Program ochrony środowiska dla Powiatu Polkowickiego na lata 2012 – 2015, z perspektywą do 2019 r.”, w zakresie przyjętych tam priorytetów ekologicznych, proponowanej hierarchii celów oraz kierunków działań. Szczególną wagę przywiązano do uwzględnienia uwarunkowań wynikających ze Strategii Rozwoju Gminy Chocianów, jako głównego dokumentu strategicznego gminy i będącego aktem prawa miejscowego, w tym na zachowanie spójności zawartych w Programie celów i priorytetów z celami i priorytetami Strategii. Ponadto, w ramach przedmiotowego Programu uwzględniono również treść następujących dokumentów:

- Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, grudzień 2010 r.;
- Naprawczego programu ochrony powietrza dla stref województwa dolnośląskiego, Strefa lubińsko – polkowicka;
- Programu Poszanowania Energii i Wspierania Wykorzystania Źródeł Odnawialnych na lata 2009-2015 dla Powiatu Polkowickiego;
- Programu Edukacji Ekologicznej dla Powiatu Polkowickiego na lata 2009 – 2015.

3.2 Zawartość Programu

Podstawy merytoryczne realizacji Programu oparto głównie o zapisy zawarte w trzech dokumentach, którymi są:

1. Ustawa *Prawo ochrony środowiska* z dnia 27 lipca 2001 r.¹;
2. Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 ⁵;
3. Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym (MŚ, Warszawa 2002 r.).

Na zawartość projektu Programu, pozostającą w zgodzie z powyższymi zapisami, składają się:

- ANALIZA STANU AKTUALNEGO w zakresie poszczególnych komponentów środowiska oraz sektorów działalności społeczno-gospodarczej człowieka, mających istotny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, wraz z określeniem trendów zmian w odniesieniu do stanu przedstawionego w poprzednim Programie ochrony środowiska. W ramach prac zebrane zostały dostępne dane statystyczne, literaturowe oraz wyniki badań i pomiarów.

⁵ M.P. 2009 Nr 34 poz. 501

- CEL GŁÓWNY ORAZ PRIORYTETY EKOLOGICZNE – biorąc pod uwagę najważniejsze problemy i potrzeby w kontekście stanu aktualnego środowiska oraz długoterminowego celu głównego określone zostały najważniejsze, priorytetowe działania, których realizacja powinna mieć pierwszeństwo w okresie krótkoterminowym.
- CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM – wzorem Polityki Ekologicznej Państwa w rozdziale tym, dla poszczególnych sektorów rozwoju społeczno-gospodarczego, mających istotny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, sformułowano średnioterminowe cele zintegrowane z ochroną środowiska, a następnie kierunki realizacji tych celów oraz propozycje działań krótkoterminowych minimalizujących ewentualne zagrożenia dla stanu środowiska, wynikające z danego kierunku rozwojowego. W niektórych rozdziałach scharakteryzowano możliwości finansowania określonych zadań ze źródeł unijnych.
- OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY - pojęcie zrównoważonego rozwoju zostało wprowadzone do ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska⁶ oraz do Konstytucji RP w 1997 r. Polska, jako strona w wielu konwencjach międzynarodowych, zobowiązała się do tworzenia odpowiednich prawnych i administracyjnych zabezpieczeń zasobów przyrody. Wzorem Polityki Ekologicznej Państwa w rozdziale tym sformułowano średnioterminowe cele, kierunki realizacji celów oraz propozycje działań krótkoterminowych w odniesieniu do poszczególnych zasobów przyrody ożywionej i nieożywionej, jak obszary chronione, krajobraz, lasy, gleby i kopaliny.
- JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE – jako, że większość unijnych standardów, którym Polska musi sprostać jako kraj członkowski UE, dotyczy jakości środowiska, zadania z tego zakresu należą do najistotniejszych i najbardziej kosztochłonnych, ponieważ obejmują tak ważne dziedziny, jak ochrona zasobów wodnych, ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu akustycznego, gospodarowanie odpadami oraz ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym i radiacyjnym. Wzorem Polityki Ekologicznej Państwa w rozdziale tym sformułowano średnioterminowe cele, kierunki realizacji celów oraz propozycje działań krótkoterminowych w odniesieniu do każdego z wymienionych elementów środowiska.
- ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII - jednym z podstawowych celów polityki ekologicznej jest racjonalne użytkowanie zasobów wodnych, w tym ochrona przed powodzią, oraz gospodarowanie energią, zarówno na etapie procesów wytwórczych jak i świadczenia usług oraz konsumpcji. Wzorem Polityki Ekologicznej Państwa w rozdziale tym sformułowano średnioterminowe cele, kierunki realizacji celów oraz propozycje działań krótkoterminowych w odniesieniu do kształtowania stosunków wodnych i ochrony przed powodzią, oraz możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE).
- ZARZĄDZANIE PROGRAMEM – W rozdziale tym rozwinięto opis zasad wdrażania programu na tle instrumentów zarządzania środowiskiem, przedstawiono monitoring i harmonogram realizacji programu oraz oszacowano ramy finansowe wdrażania programu, wraz z udziałem poszczególnych źródeł finansowania. Przedstawiono także propozycję wskaźników służących ocenie efektywności wdrażania programu.

⁶ Dz. U. 1997 Nr 133, poz. 885

Zakres projektu Programu oceniono w związku z powyższym jako zgodny z art. 14., pkt. 1. ustawy *Prawo ochrony środowiska*¹, który wprowadza wymóg, aby Program ochrony środowiska (wzorem Polityki Ekologicznej Państwa) określał w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Ponadto, oceniany dokument spełnia wymóg cytowanej wyżej ustawy, aby cele i priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, wyznaczane były na podstawie aktualnego stanu środowiska. W charakterystyce poszczególnych komponentów środowiska skoncentrowano się na przedstawieniu danych statystycznych i liczbowych, omówieniu działań i czynników, mających wpływ na środowisko oraz omówieniu trendów zmian i oceny aktualnego stanu środowiska. W momencie zakończenia prac nad projektem Programu, tj. w styczniu 2012 r., większość danych dot. stanu środowiska za rok 2011 nie było jeszcze dostępnych. Jakość i zanieczyszczenie poszczególnych komponentów środowiska, takich jak: wody powierzchniowe i podziemne, gleby, powietrze, klimat akustyczny i in., mogły zostać opracowane jedynie wg stanu na koniec 2010 r.

3.3 Cele i Priorytety Programu

Przedmiotowy Program kontynuuje i aktualizuje główne założenia prowadzonej do tej pory na terenie Miasta i Gminy Chocianów polityki ekologicznej, poprzez aktualizację generalnych celów i kierunków działań poprzedniego Programu Ochrony Środowiska. Zaproponowano kontynuowanie obranej pierwotnie polityki ekologicznej, jako że przyjęte wcześniej cele strategiczne prowadzą do osiągnięcia poprawy stanu środowiska przyrodniczego, a także pozostają w zgodzie z pozostałymi dokumentami strategicznymi Gminy. Biorąc pod uwagę wszystkie uwarunkowania oraz wnioski z analizy stanu aktualnego poszczególnych sektorów gospodarki oraz komponentów środowiska przyrodniczego, za , przyjęto następujące priorytety ekologiczne w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska na terenie Miasta i Gminy Chocianów:

Priorytet 1 – Ograniczanie niskiej emisji oraz emisji komunikacyjnej.

Priorytet 2 – Ograniczanie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych.

Priorytet 3 – Ochrona i wzrost bioróżnorodności na obszarach cennych przyrodniczo.

Priorytet 4 – Wspieranie procesów wykorzystania alternatywnych źródeł energii.

Priorytet 5 – Zapobieganie degradacji i ochrona gleb.

Priorytet 6 – Edukacja ekologiczna.

Osiągnięcie każdego z wyznaczonych priorytetów zapewniają cele ekologiczne średniookresowe do 2019 r. oraz krótkookresowe do 2015 r., kierunki działań oraz zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne, sformułowane w poszczególnych działach i rozdziałach analizowanego Programu. Zawartość dokumentu podzielona została na bloki tematyczne, wzorem Polityki Ekologicznej Państwa:

I. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

1. System transportowy

Główny cel strategiczny

Rozwój i modernizacja sieci dróg, wraz z towarzyszącą infrastrukturą drogową.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Osiągnięcie dobrego stanu technicznego sieci dróg gminnych i pozostałej infrastruktury drogowej.
- 2) Lepsza komunikacja drogowa z gminą Polkowice.
- 3) Budowa chodników i szlaków rowerowych.
- 4) Budowa parkingów, w tym również dla pojazdów transportu ciężkiego.
- 5) Rozwój alternatywnych rodzajów transportu.

1. Turystyka i rekreacja

Główny cel strategiczny

Rozwój turystyki i rekreacji w zgodzie z ochroną terenów i obiektów cennych przyrodniczo.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Udostępnienie dla turystyki i rekreacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy w zakresie zgodnym z pojemnością środowiska
- 2) Tworzenie pieszych, rowerowych i konnych szlaków turystycznych, wraz z niezbędną infrastrukturą, oznakowaniem i promocją
- 3) Łączenie funkcji turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez umieszczanie na szlakach informacji dot. miejsc i obiektów cennych przyrodniczo oraz wymogów ich ochrony
- 4) Wspieranie i promocja rozwoju agroturystyki w powiązaniu z ochroną środowiska przyrodniczo-kulturowego gminy
- 5) Tworzenie i rewitalizacja terenów zielonych na obszarze miasta i wsi.

2. Rolnictwo

Główny cel strategiczny

Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich oraz zachowanie mozaiki półnaturalnych i kulturowych krajobrazów rolniczych.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w oparciu o istniejące zasoby ludzkie, społeczne, przyrodnicze, historyczne, kulturowe, infrastrukturalne i wiedzę;
- 2) Racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska i przy zachowaniu tradycyjnej mozaikowości pól uprawnych;
- 3) Ograniczanie ubytku trwałych użytków zielonych (łąki, pastwiska);
- 4) Utrzymywanie odpowiedniego stanu sieci melioracyjnej;
- 5) Rozwój rolnictwa ekologicznego poprawa konkurencyjności gospodarki rolno – żywnościowej.

3. Przemysł i awarie przemysłowe

Główny cel strategiczny

Minimalizacja negatywnego oddziaływania przemysłu, górnictwa i energetyki na środowisko przyrodnicze.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Wspieranie powstawania małych i średnich podmiotów gospodarczych nieuciążliwych dla środowiska.
- 2) Kontrola zakładów przemysłowych zlokalizowanych w pobliżu jednostek osadniczych, których działalność ujemnie wpływa na środowisko.
- 3) Eliminowanie i zmniejszanie negatywnych skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych.

4. Edukacja ekologiczna

Główne cele strategiczne

1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy;
2. Wdrażanie zaleceń Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej oraz programów powiatowych i wojewódzkich związanych z ochroną środowiska.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Rozwój współpracy i przepływu informacji pomiędzy podmiotami i osobami prowadzącymi działania w zakresie edukacji ekologicznej;
- 2) Wzmocnienie wiedzy i umiejętności edukatorów, rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej oraz praktyczne zaangażowanie dzieci, młodzieży i dorosłych w działania na rzecz środowiska;
- 3) Efektywne wykorzystanie dostępnych źródeł finansowania na edukację ekologiczną.

II. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY

1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Główny cel strategiczny

Właściwa i skuteczna ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Należyta i stabilna ochrona obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo, w tym obszarów należących do sieci Natura 2000;
- 2) Zachowanie walorów estetyczno-widokowych i rewitalizacja charakterystycznego dla regionu krajobrazu z właściwą dla niego naturalną bioróżnorodnością;
- 3) Poprawa struktury, konserwacja i dalszy rozwój systemu terenów zieleni;
- 4) Tworzenie środowiska na terenach zurbanizowanych wzmacniających zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka oraz umożliwiającego rozwój bioróżnorodności;
- 5) Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody i gospodarki odpadami.

2. Ochrona lasów

Główny cel strategiczny

Zachowanie i ochrona istniejących zasobów leśnych.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Wzrost różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych.
- 2) Poprawa stanu zdrowotnego lasów.
- 3) Zwiększanie areалу zalesień.

3. Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Główny cel strategiczny

Właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Ochrona gleb na terenie miasta i gminy.
- 2) Rekultywacja gleb zdegradowanych

4. Gospodarowanie zasobami kopalin

Główny cel strategiczny

Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Ochrona złóż kopalin.
- 2) Minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie eksploatacji złóż.
- 3) Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

III. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE

1. Ochrona jakości i zasobów wód – gospodarka wodno–ściekowa

Główny cel strategiczny

Ochrona zasobów i jakości wód podziemnych i powierzchniowych.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Ochrona i zwiększanie zasobów wodnych powiatu.
- 2) Poprawa czystości wód powierzchniowych.
- 3) Zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostawy i dostępu do wody pitnej o wysokiej jakości.

2. Jakość powietrza atmosferycznego

Główny cel strategiczny

Poprawa i ochrona jakości powietrza, poprzez sukcesywną redukcję emisji substancji zanieczyszczających.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza.
- 2) Realizacja założeń Programu Ochrony Powietrza dla strefy lubińsko – polkowickiej

3. Hałas

Główny cel strategiczny

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Zmniejszenie uciążliwości hałasu, zwłaszcza na terenach zabudowanych.
- 2) Ochrona przed hałasem komunikacyjnym.
- 3) Uzyskanie dobrej jakości klimatu akustycznego na terenie miasta i gminy.

4. Promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne

Główny cel strategiczny

Ograniczenie wpływu promieniowania elektromagnetycznego na mieszkańców gminy.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Bieżący monitoring i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego i radiacyjnego.
- 2) Wprowadzenie do planu zagospodarowania przestrzennego zagadnienia promieniowania niejonizującego w zakresie tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania wokół źródeł PEM jak np. urządzeń elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych z uwzględnieniem stacji telefonii komórkowej.
- 3) Dokładna rejestracja źródeł PEM, a w ramach monitoringu szerokopasmowych pomiarów widma pól elektromagnetycznych, w celu dokładnego określenia wielkości PEM w środowisku, a także określenia dynamiki jego wzrostu.

IV. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII

1. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

Główny cel strategiczny

Racjonalne kształtowanie stosunków wodnych na obszarze gminy.

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Racjonalne wykorzystanie i zwiększenie zasobów wodnych.
- 2) Monitorowanie zagrożenia powodziowego.
- 3) Budowa i odbudowa obiektów małej retencji.

2. Wykorzystanie energii odnawialnej

Główny cel strategiczny

Promocja i wspomaganie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (OZE)

Cele średniookresowe do 2015 r.

- 1) Promocja wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
- 2) Wspieranie realizacji projektów wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

3.4 Lista przedsięwzięć planowanych do realizacji

W ramach zadań krótkoterminowych przewidzianych do realizacji w Programie na najbliższe lata znalazły się następujące przedsięwzięcia (numeracja zgodna z oryginałem):

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty [zł]	źródło finansowania
4.1. System transportowy					
1.	Budowa lub przebudowa infrastruktury drogowej na sieci dróg wojewódzkich Dolnego Śląska w zakresie: chodników, odwodnienia, zatok autobusowych, skrzyżowań dróg, sygnalizacji świetlnej, murów oporowych...”	Zarząd Woj. Dolnośląskiego, Departament Infrastruktury	2011 - 2015	22 739 730,00	środki własne
2.	Budowa drogi S3 jako obwodnic Polkowic i zachodniej obwodnicy Lubina wyprowadzającej ruch tranzytowy poza tereny zabudowane	GDDKiA, DSDiK, Zarządy Dróg Powiatowych, Miejskich i Gminnych	do 2020	20-30 mln zł/km	budżet GDDKiA
3.	Utrzymanie działań ograniczających emisji wtórną pyłu poprzez regularne utrzymanie czystości nawierzchni (czyszczenie metodą mokrą)	GDDKiA, DSDiK, Zarządy Dróg Powiatowych, Miejskich i Gminnych	corocznie	200-500 zł/km	budżet Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolej, GDDKiA, Zarządy Dróg Powiatowych i Miejskich
4.	Poprawa stanu technicznego dróg istniejących w powiecie – utwardzenie dróg lub poboczy w celu redukcji wtórnego unosu pyłu z drogi; modernizacja dróg	DSDiK, Zarządy Dróg Powiatowych, Miejskich i Gminnych	corocznie	3-7 mln zł/km	budżet województwa, budżet powiatu, miast i gmin, DSDiK, Zarządów Dróg Powiatowych i Miejskich
5.	Przebudowa przepustu dr. Nr 1155D Chocianowiec - Raków w km 1+220	Polkowicki Zarząd Dróg Powiatowych	2012	40 000,00	środki własne, środki zewnętrzne
6.	Przebudowa drogi gruntowej Nr 1155D Chocianowiec - Raków	Polkowicki Zarząd Dróg Powiatowych	2014 - 2016	2 500 000,00	środki własne, środki zewnętrzne
7.	Przebudowa przepustu dr. Nr 1139D Sieroszowice - Jabłonów w km 0+065	Polkowicki Zarząd Dróg Powiatowych	2016	50 000,00	środki własne, środki zewnętrzne
8.	Remont mostu na dr. Nr 1146D Strogoborzyce - Nowa Kuźnia w km 1+919	Polkowicki Zarząd Dróg Powiatowych	2012	180 000,00	środki własne, środki zewnętrzne
9.	Remont mostu na dr. Nr 1138D w km 0+105	Polkowicki Zarząd Dróg Powiatowych	2015	50 000,00	środki własne, środki zewnętrzne
10.	Poszerzenie nawierzchni drogi Nr 1138D Nowa Wieś Lubińska - Parchów	Polkowicki Zarząd Dróg Powiatowych	2016 - 2018	700 000,00	środki własne, środki zewnętrzne
11.	Bieżące utrzymanie dróg powiatowych: - Powierzchniowe utrwalenie - Zimowe utrzymanie dróg (odsnieżanie i uszorstnianie) - Wymiana oznakowania - Odbudowa rowów - Ścinanie poboczy - Remont chodników - Pozostałe roboty z bieżącego	Polkowicki Zarząd Dróg Powiatowych	corocznie	ok. 1 000 000,00	środki własne, środki zewnętrzne

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty [zł]	źródło finansowania
	utrzymania				
12.	Przebudowa ulic z nawierzchni gruntowej na utwardzoną w rejonie osiedla domków jednorodzinnych „Piotrowska” w Chocianowie	Urząd Miasta i Gminy	2012	70 000,00	środki własne
4.2. Turystyka i rekreacja					
1.	Wzrost konkurencyjności dolnośląskiej oferty turystycznej	Urząd Marszałkowski	2012 - 2014	450 000,00	środki własne
2.	Rewitalizacja starej części Miasta Chocianów, II etap. Zwiększenie atrakcyjności miasta dla działań o charakterze gospodarczo-społecznym poprzez działania w obszarze renowacji budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym	Urząd Miasta i Gminy	2012	1 467 358,00	środki własne, środki zewnętrzne
3.	Wykonanie projektu budowy świetlicy wiejskiej w Michałowie oraz uruchomienie procedury uzyskania pozwolenia na budowę (fundusz sołecki)	Urząd Miasta i Gminy	2012	3 000,00	środki własne
4.	Remont i modernizacja Wiejskiego Ośrodka Kultury w Trzebnicach, etap II	Urząd Miasta i Gminy	2012	275 392,00	środki własne, środki zewnętrzne
4.3. Rolnictwo					
1.	Melioracje wodne - dotacje	Urząd Marszałkowski	corocznie	b.d.	środki własne
2.	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa przez scalanie gruntów	Starostwo Powiatowe	corocznie	b.d.	środki własne, środki zewnętrzne
3.	Melioracje wodne	Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne
4.	Wpłaty gmin na rzecz izb rolniczych w wysokości 2% uzyskanych wpływów z podatku rolnego	Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne
4.4 Przemysł i awarie przemysłowe					
1.	Szkolenia bezrobotnych i wspieranie powstawania drobnej przedsiębiorczości	Powiatowy Urząd Pracy	corocznie	b.d.	środki własne
2.	Aktualizacja tras przewozu substancji niebezpiecznych	Policja, PSP	corocznie	b.d.	środki własne
3.	Opracowanie informatora dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą	Powiatowy Urząd Pracy	corocznie	b.d.	środki własne
4.5. Edukacja Ekologiczna					
1.	Akcje ekologiczne, na przykład: „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi” itp	Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne
2.	Likwidacja dzikich wysypisk	Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne
3.	Konkursy ekologiczne, na przykład: - „Moja Zagroda”, - „Akcja Odkręcania”, - „Zbiórka surowców wtórnych”, - „Zbieramy puszkę i makulaturę bo taką mamy naturę”, - „Powiatowy Konkurs Przyrodniczy”, - „Szanuj ziemię”, - „Wiosna w Parku”, „Nasz park- nasz dom”, i tym podobne.	Urząd Miasta i Gminy Starostwo Powiatowe, Placówki Oświatowe	corocznie	b.d.	środki własne

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty [zł]	źródło finansowania
4.	Działania informacyjno-edukacyjne dla społeczności lokalnej, prowadzone na zebraniach i spotkaniach wiejskich, placówkach edukacyjnych itp.	Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne środki zewnętrzne
5.	Aktywna edukacja ekologiczna na terenach obszarów chronionych, obszarów Natura 2000, użytków i ścieżek ekologicznych i innych atrakcyjnych przyrodniczo, turystycznie i rekreacyjnie	Zarządcy terenów, Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne środki zewnętrzne
6.	Wycieczki ekologiczne dla młodzieży w ramach „Lekcji w przyrodzie”	Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”	corocznie	b.d.	środki własne środki zewnętrzne
7.	Pogadanki i warsztaty z uczniami szkół na tematy proekologiczne.	Nadleśnictwa, POE, firmy, zakłady komunalne	corocznie	b.d.	środki własne środki zewnętrzne
8.	Aktywna promocja powiatowego i gminnych Programów Ochrony Środowiska oraz Planów Gospodarki Odpadami wśród lokalnej społeczności na terenie powiatu.	Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe	2012 -2015	b.d.	środki własne środki zewnętrzne
5.1 Ochrona przyrody i krajobrazu					
1.	Utrzymanie zieleni w mieście i gminie	Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne
2.	Ścieżka przyrodniczo edukacyjna przy Gimnazjum im. Odkrywców Polskiej Miedzi oraz na terenie Parku Miejskiego w Chocianowie.	Urząd Miasta i Gminy	2012	428 327,00	środki własne, środki zewnętrzne
3.	Aktualizacja inwentaryzacji przyrodniczej dla Miasta i Gminy Chocianów wraz z dostosowaniem zaleceń i wskazówek ochronnych do obowiązujących aktów prawnych.	Urząd Miasta i Gminy	2012 - 2015	b.d.	środki własne
5.2 Ochrona lasów					
1.	Sporządzanie planów zalesiania gruntów rolnych	Nadleśnictwa	corocznie	b.d.	Budżet Państwa
2.	Wydawanie dec. w sprawie dotacji z budżetu państwa na zalesienia gruntów	ARiMR	corocznie	b.d.	środki własne
3.	Zalesianie gruntów porolnych i nieprzydatnych rolniczo	Właściciele, Agencja Nieruchomości Rolnych	corocznie	b.d.	środki jednostek, środki zewnętrzne
4.	Przebudowa lasów w kierunku zgodnym z siedliskiem	Nadleśnictwa	corocznie	b.d.	środki własne
5.	Umacnianie ochronnych funkcji lasów (glebochronnych, wodochronnych)	Nadleśnictwa	corocznie	b.d.	środki własne
5.3 Ochrona gleb i powierzchni ziemi					
1.	Prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi, zgodnie z art. 109 ustawy <i>Prawo ochrony środowiska</i> (Dz.U. Nr 25 poz. 150 z 2008 r.)	Starostwo Powiatowe	okresowo	b.d.	środki własne
2.	Prowadzenie okresowych badań poziomu skażenia gleb i roślin, zgodnie z art. 18 ustawy <i>o ochronie gruntów rolnych i leśnych</i> (Dz.U. Nr 16 poz. 78 z 1995 r.)	Starostwo Powiatowe	okresowo	b.d.	środki własne
3.	Oczyszczanie miasta i wsi	Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne
4.	Organizowanie akcji „Sprzątanie	Urząd Miasta	corocznie	b.d.	środki własne

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty [zł]	źródło finansowania
	świata”	i Gminy			
5.	Badanie monitoringowe składowisk odpadów komunalnych	Zarządcy obiektów	corocznie	b.d.	środki własne
6.	Likwidacja dzikich wysypisk	Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne
7.	Zwrot wydatków poniesionych przez osoby fizyczne na likwidację wyrobów i odpadów zawierających azbest, na zasadach określonych w Programie usuwania azbestu.	Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne
5.4 Gospodarowanie zasobami rud miedzi					
1.	Przedłużenie koncesji na wydobycie rud miedzi ¹⁾	KGHM	2011 - 2013	b.d.	KGHM
2.	Monitoring oddziaływań górniczych na środowisko	KGHM	stałe	b.d.	KGHM
3.	Usuwanie powstałych szkód górniczych	KGHM	stałe	b.d.	KGHM
4.	Stosowanie odpowiedniej profilaktyki przy budowie nowych obiektów	KGHM	stałe	b.d.	Inwestor, refinansowanie kosztów przez KGHM
6.1 Ochrona jakości i zasobów wód – gospodarka wodno–ściekowa					
1.	Opracowanie dokumentacji hydrogeologicznej dla ustanowienia obszaru ochronnego GZWP 314 oraz GZWP 315.	Ministerstwo Środowiska	2012 - 2015	500 000,00	środki własne
2.	Ustanowienie obszaru ochronnego GZWP 314 oraz GZWP 315.	Dyrektor RZGW	2012 - 2015	w ramach zadań administracyjnych	środki własne
3.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Jabłonów, Pogorzelska i Parchów w Gminie Chocianów - Poprawa stanu środowiska naturalnego w zakresie wód, zaopatrzenia mieszkańców w wodę, jakość wody pitnej	Urząd Miasta i Gminy	2016 - 2019	13 057 221,00	środki własne, środki UE
4.	Sieć kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Brunów, Szklary Dł., Trzmielów z odcinkiem tranzytowym do oczyszczalni ścieków w Chocianowie – Poprawa stanu środowiska naturalnego w zakresie wód, zaopatrzenia mieszkańców w wodę, jakość wody pitnej	Urząd Miasta i Gminy	2012 - 2015	11 217 160,00	środki własne, środki UE
5.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie miasta Chocianów w ul. II Armii WP, Kasztanowa, Trzebnicka	Urząd Miasta i Gminy	2012	200 000,00	środki własne
6.2 Ochrona jakości powietrza atmosferycznego					
1.	Opracowanie powiatowego PONE (Programu Ograniczenia Niskiej Emisji)	Starostwo Powiatowe	2012 - 2015	b.d.	środki własne, środki zewnętrzne
2.	Koordinacja w gminach i powiatach realizacji działań naprawczych określonych w POP wykonywanych przez poszczególne jednostki	Starostwo Powiatowe	corocznie	b.d.	środki własne
3.	Prowadzenie działań promujących ogrzewanie zmniejszające emisję zanieczyszczeń do powietrza i działań edukacyjnych (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje) w celu	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy	corocznie	440 000	budżet Gminy i Starostwa, NFOŚiGW w Warszawie, WFOŚiGW we Wrocławiu

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty [zł]	źródło finansowania
	uświadamiania wpływu zanieczyszczeń na zdrowie				
4.	Uwzględnianie w nowo tworzonych i aktualizowanych mpzp wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników nie powodujących nadmiernej „niskiej emisji” PM10 oraz projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” miasta ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy	corocznie	w ramach zadań jednostek podległych Starości, burmistrzom i wójtom	środki własne
5.	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie dotrzymania przepisów prawa (np. standardów emisyjnych) i warunków decyzji administracyjnych w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza	WIOŚ we Wrocławiu	corocznie	w ramach zadań WIOŚ	środki własne
6.	Uwzględnienie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez: odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem (np. zakup środków transportu spełniających odpowiednie normy emisji spali; prowadzenie prac budowlanych w sposób ograniczający niezorganizowaną emisję pyłu do powietrza).	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy	corocznie	w ramach zadań jednostek podległych Starości, burmistrzom i wójtom	środki własne
7.	Przebudowa kotłowni węglowej na gazową w Gimnazjum im. Odkrywców Polskiej Miedzi w Chocianowie.	Urząd Miasta i Gminy	2012	350 000,00	środki własne, środki UE
6.3 Ochrona przed hałasem					
Na najbliższe lata nie przewidziano szczegółowych zadań do realizacji w tym rozdziale.					
6.4 Ochrona przed promieniowaniem					
1.	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem (wzorem II Polityki Ekologicznej Państwa)	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy	2012 - 2015	b.d.	środki własne jednostek
7.1. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią					
1.	Szprotawa – modernizacja koryta i wałów (gm. Polkowice, Chocianów, Radwanice, Przemków, Gaworzyce)	DZMiUW we Wrocławiu	2011 - 2013	4 757 600,00	środki własne
2.	Przeгляд i ocena stanu wałów na obszarze powiatu	DZMiUW we Wrocławiu, oddział w Legnicy	corocznie	b.d.	środki własne
3.	Planowanie i aktualizacja procedur dotyczących ochrony przeciwpowodziowej	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy	corocznie	b.d.	środki własne
4.	Modernizacja obiektu remizy w Szklarach Dolnych	Urząd Miasta i Gminy	2012 - 2013	831 541,00	środki własne

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty [zł]	źródło finansowania
5.	Odwodnienie systemem drenażowym budynku Gimnazjum w Chocianowie, przy ul. Szkolnej	Urząd Miasta i Gminy	2012	138 333,00	środki własne
6.	Zakup agregatu prądotwórczego na potrzeby OSP Szklary Dolne (fundusz sołecki)	Urząd Miasta i Gminy	2012	3 600,00	środki własne
7.2 Wykorzystanie energii odnawialnej					
1.	Wsparcie administracyjne i merytoryczne dla inwestorów działających w zakresie poprawy efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy	2012 - 2015	b.d.	środki własne, środki zewnętrzne
2.	Wdrożenie systemu świadectw charakterystyki energetycznej dla budynków użyteczności publicznej	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy	2012 - 2015	b.d.	środki własne, środki zewnętrzne
3.	Wdrożenie systemu szkoleń dla pracowników urzędów gmin i mieszkańców w zakresie promowania idei poprawy efektywności energetycznej i energetyki odnawialnej	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy	2012 - 2015	b.d.	środki własne, środki zewnętrzne

4. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA

4.1 Położenie administracyjno – geograficzne

Miasto i gmina Chocianów położone są w zachodniej części województwa dolnośląskiego. Administracyjnie w skład gminy wchodzi miasto i 12 miejscowości o charakterze wiejskim. Powierzchnia ogólna gminy wynosi 221,66 km² i jest zamieszkiwana przez ok. 12.821 mieszkańców, z czego ok. 8.096 mieszka na terenie miasta Chocianów (stan na koniec 2010 r.). Pod względem położenia fizycznego – geograficznego obszar miasta i gminy Chocianów należy do 3 mezoregionów wchodzących w skład makroregionu Niziny Śląsko Łużyckiej Są to: Wysoczyzna Lubińska oraz dwie równiny: Szprotawska na północy i Legnicka na południu. Na przeważającym obszarze miasta i gminy Chocianów dominują formy pochodzenia wodnolodowcowego wykształcone w postaci równin sandrowych i wodnolodowcowych. Rzeźba powierzchniowa równin jest słabo urozmaicona.

4.2 Budowa geologiczna i zasoby złóż kopalin

Gmina Chocianów położona jest w obrębie dwóch jednostek geologiczno-tektonicznych: bloku przedsudeckiego (część centralna i południowa) oraz monokliny przedsudeckiej (północna część gminy). Surowce mineralne występujące na terenie miasta i gminy należy podzielić na: surowce metaliczne, skalne i energetyczne. Część złóż występuje na znacznych głębokościach. Są to polimetaliczne złoża rud miedzi (Cu-Ag), występujące na niewielkich obszarach przy północnej granicy gminy (obszary górnicze złoża "Polkowice"), złoża gipsu i anhydrytu oraz złoża węgla brunatnego. Złoża kruszyw naturalnych i surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz złoża energetyczne w postaci torfów występują na powierzchni bądź pod niewielkim nakładem, a ich eksploatacja nie jest obecnie prowadzona.

4.3 Użytkowanie gruntów

W strukturze użytkowania gruntów na terenie miasta i gminy ponad 42% to użytki rolne, w tym prawie 60% powierzchni zajmują grunty orne. Ponadto duży areał gruntów rolnych zajmują łąki (28,2%) oraz pastwiska (7,7%), natomiast sady jedynie 0,3%. Lasy i grunty leśne pokrywają 37,5% powierzchni. Tereny komunikacyjne, w tym drogi i linie kolejowe, zajmują łącznie 2,2% powierzchni, tereny przemysłowe 0,24%, a mieszkaniowe 0,52% powierzchni.

4.4 Gleby i ich przeobrażenie

Na obszarze miasta i gminy Chocianów lokalnie gleby i przypowierzchniowe grunty zostały zmodyfikowane procesami antropogenicznymi. W rejonach, w których nie nastąpiły procesy antropogeniczne, gleby zostały wykształcone jako gleby murszowe i torfowe w rejonach dolin rzecznych, bądź rozwinęły się na piaszczystym lub gliniastym podłożu polodowcowym, jako gleby typu pseudobielicowego, gleby opadowo-glejowe, płowe opadowo-glejowe. Pod względem bonitacyjnym gleby w Gminie Chocianów należą do klasy V i VI. 48,14% gruntów ornich znajduje się w grupach IVa oraz IVb, co przy powierzchni 5600 ha gruntów ornich stanowi odpowiednio dużą powierzchnię gleb o dobrych właściwościach rolnych. Gmina Chocianów charakteryzuje się również dość dobrym stanem pod względem jakości użytków zielonych. Ocena wyników badań zawartości metali ciężkich, dokonana w drugiej połowie 2010 r. nie wykazała przekroczeń wartości dopuszczalnych.

Zakwaszenie gleb użytkowanych rolniczo w gminie utrzymuje się na podwyższonym poziomie. Optymalizacja odczynu gleby winna być pierwszoplanowym i podstawowym zabiegiem agrotechnicznym.

4.5 Lasy

Lasy i grunty leśne, których obszar w granicach miasta i gminy Chocianów wynosi 11.679 ha (stan na początek 2011 r.), stanowią 52,7% powierzchni, w tym lasy zajmują 51,9%. Zdecydowana większość, bo ponad 98,0% wszystkich gruntów leśnych, stanowią lasy będące własnością Skarbu Państwa w zarządzie LP. Wskaźnik lesistości dla województwa dolnośląskiego wynosi 29,5%, dla powiatu polkowickiego: 35,8%, natomiast dla gminy Chocianów: 50,5% (wg GUS, stan na koniec 2010 r.), tak więc Gmina Chocianów zdecydowanie wyróżnia się na tle regionu pod względem lesistości. Lasy miasta i gminy Chocianów położone są w mezoregionie Borów Dolnośląskich. Dominują na tym terenie rozległe zadrzewienia leśne, często o dużych walorach przyrodniczych (starodrzewy). W ogólnym bilansie zieleni na terenie miasta i gminy Chocianów istotną rolę odgrywają również zadrzewienia przydrożne, nadwodne oraz występujące przy gospodarstwach rolnych lub obiektach użyteczności publicznej.

4.6 Ochrona przyrody i krajobrazu

Obszary przyrodnicze chronione zajmują łącznie 9 316,6 ha na terenie gminy Chocianów, co stanowi 42% jej powierzchni. Są to następujące formy ochrony przyrody:

- 2 Obszary chronionego krajobrazu - 5 132,0 ha
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 - 4 026,2 ha
- Rezerwat przyrody - 124,5 ha
- Użytki ekologiczne - 33,9 ha
- Pomniki przyrody - 7 szt.

4.6.1 Obszar chronionego krajobrazu „Lasy Chocianowskie”

Obszar został powołany 1 czerwca 1998 r. rozporządzeniem Wojewody Legnickiego w sprawie uznania za obszary Chronionego Krajobrazu⁷, które utraciło moc z dniem wejścia w życie rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego Nr 26 z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Chocianowskie”⁸.

Obszar o powierzchni 5132,00 ha położony jest w całości na terenie gminy Chocianów. Utworzony został w celu zachowania cennych elementów przyrodniczych, kulturowych oraz krajobrazowych. Obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Teren ten zajmuje ważne miejsce w systemie obszarów chronionych, gdyż stanowi przedłużenie otuliny Przemkowskiego Parku Krajobrazowego oraz łączy teren gminy Polkowice z lepiej zachowanymi przyrodniczo terenami Borów Dolnośląskich [43].

W granicach obszaru znajdują się zwarte powierzchnie leśne, rozległe obszary łąk w dolinach rzecznych oraz północna część miasta Chocianów z bardzo ciekawym florystycznie parkiem podworskim. Obszar ten ma charakter krajobrazu nizinnych dolin rzecznych. Rzeki płyną słabo wciętymi dolinami z dużą ilością kanałów, odgałęzień i rozlewisk. Na terenie tego obszaru znajduje się jeden zbiornik wodny o powierzchni

⁷ Dz. Urz. Woj. Legn. Nr 28 poz. 250

⁸ Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 317 poz. 3925

ok. 4,1 ha, będący zatopionym wyrobiskiem po eksploatacji glinki kaolinowej. Wartości przyrodnicze stanowi głównie szata roślinna. Zbiorowiska leśne reprezentowane są przez lasy w których dominują takie gatunki drzew jak: sosna, dąb, brzoza. Drzewostany są na ogół w III – IV klasie wiekowej. Niewiele jest starodrzewów, przy czym pojedyncze poddziały z dominacją sosny w wieku 100 – 130 lat przeważają w środkowej i zachodniej części obszaru, natomiast z przewagą dębu w wieku 100 – 120 lat we wschodniej części obszaru w rejonie Nowej Wsi Lubińskiej i Trzmielowa. W pobliżu rzek występują lasy łąkowe z olszą czarną oraz wierzbą białą i kruchą. Występują tutaj głównie w dolinie Chocianowskiej Wody zbiorowiska roślinne torfowisk głównie mchów i turzyc (mech mokradłosz, sierpolist, brabik drzewkowaty). W miejscach stale podmokłych rozwija się bujna roślinność szuwarowa.

Na obszarze tym występują dogodnie miejsca łąkowe dla ptaków. Duże rozlewiska wśród łąk na północ od Jędrzychowa tworzą unikalny kompleks środowisk podmokłych zapewniający gniazdowanie ok. 50 gatunków ptaków wodno- błotnych w tym wielu ginących (krwawodziób, cyranka, krakwa, bąk, bielik). Silna fragmentacja krajobrazu ogranicza możliwość występowania wielu gatunków, powoduje zubożenie genetyczne, pogarsza warunki bytowe, (nasilona penetracja ludzi i drapieżników trudności w znalezieniu miejsca na gniazdo, większe prawdopodobieństwo utraty łągu) [43].

Zgodnie z art. 3 ww. rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego⁸, na terenie Obszaru wprowadza się następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów:

1) dotyczące ekosystemów leśnych:

- a) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych,
- b) wspieranie procesów sukcesji naturalnej przez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne – używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczaniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie,
- c) zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych, tworzenie układów ekotonowych z tych gatunków,
- d) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz części drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu,
- e) stopniowe usuwanie gatunków obcego pochodzenia, chyba że zaleca się ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu,
- f) opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych,
- g) wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem,
- h) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych;

2) dotyczące nieleśnych ekosystemów lądowych:

- a) zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków oraz łąk,
- b) przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy z pozostawieniem kęp drzew i krzewów,
- c) preferowanie zabiegów agrotechnicznych zgodnych z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, w szczególności ptaków (odpowiednie terminy,

- częstotliwość i techniki koszenia), w tym powrót do tradycyjnego użytkowania (koszenie ręczne),
- d) ochrona oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez utrzymanie istniejących parków wiejskich, zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych i przydrożnych oraz formowanie nowych zakrzaczeń i zadrzewień,
 - e) preferowanie ochrony roślin metodami biologicznymi,
 - f) utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ww. rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego⁸, dla ochrony przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych Obszaru wprowadza się następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko²;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w pkt. 3, nie dotyczy zadrzewień rosnących na gruntach określonych w ewidencji gruntów jako użytki rolne oraz usuwanych w ramach czynnej ochrony ekosystemów. Zakaz, o którym mowa w pkt. 4, nie dotyczy przedsięwzięć polegających na pozyskiwaniu dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, a także minerałów na powierzchni mniejszej niż 25 ha, jeżeli przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

Zakaz, o którym mowa w ust. 5, nie dotyczy:

- 1) terenów, dla których w obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub uchwalonych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ustalenia planu bądź2 studium przewidują sposób zagospodarowania, który wymagał będzie wykonania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 2) realizacji przedsięwzięć wiążących się z wykonaniem prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, dla których wydana została w uzgodnieniu z wojewodą, a po wejściu w życie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu

informacji o środowisku i jego ochronie...², z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, w trybie art. 53 ust. 4 pkt. 8 i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁹ decyzja o warunkach zabudowy lub decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt. 7, nie dotyczy:

- 1) terenów położonych w obrębie jednostek osadniczych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych¹⁰;
- 2) terenów, które w obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub uchwalonych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy takie warunki zabudowy przewidują.

4.6.2 Obszar chronionego krajobrazu „Dolina Czarnej Wody”

Obszar został powołany 1 czerwca 1998 r. rozporządzeniem Wojewody Legnickiego w sprawie uznania za obszary Chronionego Krajobrazu⁷, które utraciło moc z dniem wejścia w życie rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego Nr 28 z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Czarnej Wody”⁸.

Obszar zajmuje łączną powierzchnię 10 330 ha i rozciąga się na terenie gmin: Chojnów w powiecie legnickim; Lubin w powiecie lubińskim; Chocianów w powiecie polkowickim. Obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Ochroną objęte są w nim wartościowe krajobrazowo tereny, związane z doliną Czarnej Wody i jej dopływów, obejmującą środkową część zlewni rzeki Czarnej Wody. Dominują tereny płaskie, w których rozwinął się złożony system hydrograficzny wód powierzchniowych z główną rzeką Czarną Wodą i jej dopływami, z dużą ilością małych potoków, kanałów i rowów odwadniających. Powoduje to, że tereny te są często podmokłe i zabagnione.

Obszar jest w dużej części pokryty jest kompleksami leśnymi lasu mieszanego. Lasy tego obszaru pod względem gatunkowym i wiekowym nie są urozmaicone, bowiem tworzy je głównie drzewostan sosnowy z niewielką domieszką drzewostanu dębowego lub brzoźowego. Pozostałe tereny to grunty użytkowane rolniczo, głównie jako łąki i pastwiska.

Zgodnie z art. 3 ww. rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego⁸, na terenie Obszaru wprowadza się następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów:

1) dotyczące ekosystemów leśnych:

- a) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych,
- b) wspieranie procesów sukcesji naturalnej przez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne – używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczaniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie,
- c) zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych, tworzenie układów ekotonowych z tych gatunków,
- d) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz części drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu,

⁹ Dz. U. 2003 Nr 80, poz. 717 z późn. zm.

¹⁰ Dz. U. 2003 Nr 166, poz. 1612 z późn. zm.

- e) stopniowe usuwanie gatunków obcego pochodzenia, chyba że zaleca się ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu,
- f) opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych,
- g) wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem,
- h) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych;

2) dotyczące nieleśnych ekosystemów lądowych:

- a) zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków oraz łąk,
- b) przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy z pozostawieniem kęp drzew i krzewów,
- c) preferowanie zabiegów agrotechnicznych zgodnych z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, w szczególności ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia), w tym powrót do tradycyjnego użytkowania (koszenie ręczne),
- d) ochrona oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez utrzymanie istniejących parków wiejskich, zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych i przydrożnych oraz formowanie nowych zakrzaczeń i zadrzewień,
- e) preferowanie ochrony roślin metodami biologicznymi,
- f) utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych.

3) dotyczące ekosystemów wodnych:

- a) zachowanie i ochrona naturalnych cieków i zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej,
- b) tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych, szczególnie starorzeczy i oczek wodnych, w postaci utrzymania bądź wprowadzenia pasów zadrzewień, zakrzewień lub szuwarów, w celu zwiększenia bioróżnorodności biologicznej oraz ograniczenia spływu substancji biogennej,
- c) prowadzenie prac regulacyjnych i utrzymaniowych cieków wodnych w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej,
- d) wyznaczanie lokalizacji nowych wałów przeciwpowodziowych w oparciu o rzeczywistą konieczność ochrony człowieka i jego mienia przed powodzią; w miarę możliwości wały lokalizować jak najdalej od koryta rzeki, wykorzystując naturalną rzeźbę terenu,
- e) zachowanie i ewentualne odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne w celu zachowania stałych i okresowych (rozwój bezpośrednio związany ze środowiskiem wodnym) dróg migracji gatunków związanych z wodą,
- f) zapewnienie swobodnej migracji ryb poprzez budowę przepławek w przypadku wznoszenia nowych budowli piętrzących; ograniczenie działań powodujących obniżenie zwierciadła wód podziemnych, w szczególności budowy urządzeń drenarskich i rowów odwadniających na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach w dolinach rzecznych oraz na krawędzi tarasów zalewowych,
- g) gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspomagać ochronę gatunków krytycznie zagrożonych i zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu

lokalnym prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb, właściwej dla danego typu wód;

- h) zalecane jest utrzymanie i odtwarzanie meandrów na wybranych odcinkach cieków oraz starorzeczcy; w razie możliwości wprowadzanie wtórnego zabagnienia terenów.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ww. rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego⁸, dla ochrony przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych Obszaru wprowadza się następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*²;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w pkt. 3, nie dotyczy zadrzewień rosnących na gruntach określonych w ewidencji gruntów jako użytki rolne oraz usuwanych w ramach czynnej ochrony ekosystemów. Zakaz, o którym mowa w pkt. 4, nie dotyczy przedsięwzięć polegających na pozyskiwaniu dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, a także minerałów na powierzchni mniejszej niż 25 ha, jeżeli przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

Zakaz, o którym mowa w ust pkt. 5, nie dotyczy:

- 1) terenów, dla których w obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub uchwalonych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ustalenia planu bądź2 studium przewidują sposób zagospodarowania, który wymagał będzie wykonania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 2) realizacji przedsięwzięć wiążących się z wykonaniem prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, dla których wydana została w uzgodnieniu z wojewodą, a po wejściu w życie ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie...*², z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, w trybie art. 53 ust. 4 pkt. 8 i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*⁹ decyzja o warunkach zabudowy lub decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt. 7, nie dotyczy:

- 3) terenów położonych w obrębie jednostek osadniczych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. *o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych*¹⁰;
- 4) terenów, które w obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub uchwalonych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy takie warunki zabudowy przewidują.

4.6.3 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków PLB020005 „Bory Dolnośląskie”

– STAN FORMALNO-PRAWNY OBSZARU

Obszar utworzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. *w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000* (Dz.U. 2011 Nr 25 poz. 133), o całkowitej powierzchni 172 093,4 ha, w tym w granicach gminy Chocianów 4 026,2 ha). Obszar stanowi własność Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych.

– WARTOŚĆ PRZYRODNICZA I ZNACZENIE OBSZARU

Występuje tu co najmniej 19 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), bocian czarny, cietrzew (PCK), dzięcioł zielonosiwy, głuszec (PCK), kania czarna (PCK), rybitwa czarna, sóweczka (PCK), włośchatka (PCK); w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występuje kania ruda (PCK) i Żuraw. Jest to najważniejsza ostoja bielika, cietrzewia i głuszca w Polsce południowo - zachodniej. Stwierdzono tu także jedno z największych liczebności włośchatki i sóweczki w porównaniu z innymi ostojami krajowymi. Liczebności tych sów dochodzą tu do 80par lęgowych.

– ZAGROŻENIA:

Sukcesja roślinności lub celowe zalesianie otwartych terenów śródleśnych (łąk, bagien, torfowisk), wyrąb starodrzewów i drzew dziuplastych, usuwanie martwego drewna z lasu, stosowanie zrębów zupełnych. Zakłócenia stosunków wodnych, likwidacja lub odwrotnie - intensyfikacja gospodarki stawowej na śródleśnych kompleksach stawowych (zmniejszanie ilości wody w stawach, nie dostosowane do biologii ptaków terminy prowadzenia zabiegów). Zagrożenie może stanowić penetrowanie siedlisk przez ludzi oraz zabijanie ptaków nierozpoznanych przez myśliwych.

4.6.4 Rezerwat przyrody „Czarne Stawy”

Rezerwat został utworzony 11 kwietnia 2006 r. rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego *w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Czarne Stawy”*¹¹. Rezerwat obejmuje obszar lasów, bagien i torfowisk o powierzchni 124,46 ha, położony w granicach administracyjnych gminy Chocianów (powiat polkowicki w województwie dolnośląskim). Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych, krajobrazowych i turystycznych fragmentów borów bagiennych oraz roślinności torfowiskowej wraz z całym szeregiem gatunków roślin i zwierząt chronionych, rzadkich i zagrożonych wyginięciem.

¹¹ Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 87 poz.1472

Rezerwat obejmuje kompleks starych wyrobisk torfowych, tworzących staw o powierzchni 1,27 ha oraz szereg płytszych zbiorników wodnych i bagien. Bagna pokrywa charakterystyczna roślinność, liczne mszaki, torfowce, sitowie i trzcina zwyczajna. Otoczenie wyrobiska stanowią dawne bory bagiennie, wilgotne oraz mieszane. Lasy ze względu na charakterystyczny pokrój tworzących je sosen oraz rzadko spotykane podszycie z bagna zwyczajnego, mają duże walory krajobrazowe.

Dla rezerwatu określone zostały:

1. Rodzaj - leśny: L
2. Typ ze względu na dominujący przedmiot ochrony - fitocenotyczny: PFi, podtyp - zbiorowisk nieleśnych: zn, - zbiorowisk leśnych: zł,
3. Typ ze względu na główny typ ekosystemu:
 - leśny i borowy: EL, podtyp - borów nizinnych: bni,
 - torfowiskowy (bagienny): ET, podtyp - torfowisk przejściowych: tp.

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody*⁴, w rezerwach przyrody zabrania się:

- 1) budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
- 2) rybactwa, z wyjątkiem obszarów ustalonych w planie ochrony albo w zadaniach ochronnych;
- 3) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- 4) polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- 5) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
- 6) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- 7) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- 8) pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- 9) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- 10) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 11) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- 12) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- 13) zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 14) amatorskiego połowu ryb, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- 15) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 16) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony oraz psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas;

- 17) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 18) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach będących w trwałym zarządzie parku narodowego, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 19) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- 20) zakłócania ciszy;
- 21) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 22) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 23) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 24) prowadzenia badań naukowych - w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody - bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody;
- 25) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- 26) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- 27) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych - w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody.

Powyższe zakazy nie dotyczą:

- 1) wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych;
- 2) likwidacji nagłych zagrożeń oraz wykonywania czynności nieujętych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych, za zgodą organu ustanawiającego plan ochrony lub zadania ochronne;
- 3) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- 4) wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 5) obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

4.6.5 Przemkowski Park Krajobrazowy

Gmina Chocianów położona jest w granicach otuliny Przemkowskiego Parku Krajobrazowego, której powierzchnia wynosi 15 467 ha i rozciąga się na obszarze gmin Radwanice, Gaworzyce, Chocianów w powiecie polkowickim oraz Gromadka w powiecie bolesławieckim. Otulina to wydzielony obszar ochronny wokół chronionego przyrodniczo terenu (zazwyczaj parków narodowych i krajobrazowych), zabezpieczający go przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka (definicja wg Ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. ⁴).

Otulina nie jest, w rozumieniu art. 5 ust. 14 ww. ustawy, formą ochrony przyrody, lecz obszarem, na którym działalność człowieka nie może negatywnie oddziaływać na przyrodę obszaru chronionego.

Według art. 16 ustawy *o ochronie przyrody*⁴ z 16 kwietnia 2004 roku „Park Krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju”. Przemkowski Park Krajobrazowy został utworzony rozporządzeniem Wojewody Legnickiego a dnia 7 czerwca 1997 roku *w sprawie utworzenia Przemkowskiego Parku Krajobrazowego w województwie legnickim*¹², które zostało zaktualizowane rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dnia 4 kwietnia 2007 *w sprawie Przemkowskiego Parku Krajobrazowego*¹³ oraz zmienione Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego nr 16 z dnia 12 listopada 2008 r. *zmieniającym rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 4 kwietnia 2007 r. w sprawie Przemkowskiego Parku Krajobrazowego*¹⁴.

Przemkowski Park Krajobrazowy położony jest w obrębie czterech mezoregionów geograficznych. Północna część Parku obejmuje fragment Równiny Szprotawskiej - szerokiego obniżenia (graniczącego od północy ze Wzgórzami Dalkowskimi), przez które przepływa rzeka Szprotawa, prawostronny dopływ Bobru. Tutaj znajduje się drugi pod względem wielkości w Polsce kompleks stawów rybackich. Centrum parku leży w zachodniej części Wysoczyzny Lubińskiej zwanej Wzgórzami Chocianowskimi. Jest to zalesiony garb morenowy, z kulminacją 191 m n.p.m., zajęty głównie przez bory sosnowe rosnące na wydmach. Południowo zachodnia część Parku leży na obszarze mezoregionu Borów Dolnośląskich, w ich wschodniej części zwanej Równiną Nadbobrańską. Obejmuje ona płaskie stożki napływowe rzeki Bóbr, częściowo zwydmione, porośnięte borami sosnowymi. Na obszarze granicznym Wzgórz Chocianowskich i Równiny Nadbobrańskiej znajdują się rozległe wrzosowiska. Południowo- wschodnią część parku stanowi fragment Równiny Legnickiej, a dokładnie jej zachodnia część zwana Doliną Czarnej Wody. Jest to płaskodenna dolina rzeczna zajęta przez łąki, pastwiska oraz bagienne bory sosnowe i lasy brzożowe, pośród których występują torfowiska. Najwyższy punkt: 187,4 m n.p.m - Wydma k/ Wilkocina, a najniższy punkt: ok. 128.7 m n.p.m. nad rzeką Szprotawa.

Na terenie PPK znajdują się liczne stanowiska roślin, ważne z punktu widzenia ochrony przyrody. Są to przede wszystkim gatunki ujęte w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin, zagrożone w skali regionu oraz będące pod częściową i całkowitą ochroną. Są to między innymi: gatunki osiągające tu wschodnie granice swego występowania (rosiczka pośrednia), gatunki związane z efemerycznymi siedliskami zalewowymi - głównie pobrzeża stawów (nawodnik trójpręcikowy, namulnik brzegowy), gatunki torfowiskowe (rosiczka pośrednia, okrągłolistna, przygielka biała, borówka bagienna, żórawina drobnolistna), oraz gatunki związane z łąkami zmienno wilgotnymi (goździk pyszny, nasięźrzał pospolity, kukulka szerokolistna). Zachowanie siedlisk, w których występują te gatunki ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania różnorodności flory.

Duża różnorodność siedliskowa wynikająca ze zróżnicowania warunków glebowo - wodnych, stwarza korzystne warunki zwierzętom o różnych wymaganiach życiowych. Takie biotopy jak wydmy i różnego rodzaju tereny podmokłe często graniczą bezpośrednio ze sobą. Rozległe zwarte kompleksy borowe pozbawione osad ludzkich stanowią ostoje wielu rzadkich gatunków zwierząt, bielika, bociana czarnego, kani czarnej i rdzawej oraz sóweczki i włochatki. Na uwagę zasługuje występowanie gniewosza, okazałego motyla żeglarka i jelonka rogacza. Gatunkiem charakterystycznym borów i wrzosowisk graniczących z

¹² Dz. Urz., Woj. Leg., Nr 15, poz. 137

¹³ Dz. Urz. Woj. Dol., Nr 94 poz. 1104

¹⁴ Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 303, poz. 3491

terenami podmokłymi jest cietrzew. Bogata jest chiropterofauna związana ze starymi drzewami, w których w okresie letnim zlokalizowane są kolonie rozrodcze: borowiec wilki, borowiaczek, gacek brunatny. Zimą, nietoperze wykorzystują zaadoptowane bunkry poradzieckie jako swoje zimowiska, nocek duży, mopek, nocek Bechsteina. Mimo, że żyzne lasy liściaste stanowią niewielki procent powierzchni PPK, to świat zwierząt zamieszkujący buczyny, łągi i olsy jest bardzo bogaty. Tylko tam gniazdują: bielik, muchołówka mała, gołąb siniak, dzięcioł zielonosiwy i średni. W rezerwacie przyrody "Buczyna Piotrowicka" występuje popielica, jeden z rzadszych na niżu Polski gatunek w z rodziny pilchowatych.

Jednak największa różnorodność gatunków zwierząt związana jest z rozległymi podmokłymi łąkami użytku ekologicznego "Przemkowskie Bagno" i stawami hodowlanymi w rezerwacie przyrody "Stawy Przemkowskie". Bogactwo gatunków i zagęszczenia ptaków są na stawach niejednokrotnie wyższe niż na zbiornikach naturalnych. Na tym obszarze stwierdzono występowanie 220 gatunków ptaków, w tym 147 lęgowych. Na terenie tym występuje bardzo licznie jeleń europejski, sarna i dzik, a z ssaków drapieżnych jenot, kuna leśna, tchórz, lis. Gospodarka rybacka sprzyja zwiększaniu się populacji wydry i wielu gatunków ptaków. Kilka lat temu na terenie PPK wsiedlono bobry. Powiększająca się ich populacja pozwala sądzić, że gatunek ten na stałe zadomowił się w Borach Dolnośląskich. W wodach powierzchniowych żyją cztery gatunki chronionych ryb, między innymi różanka.

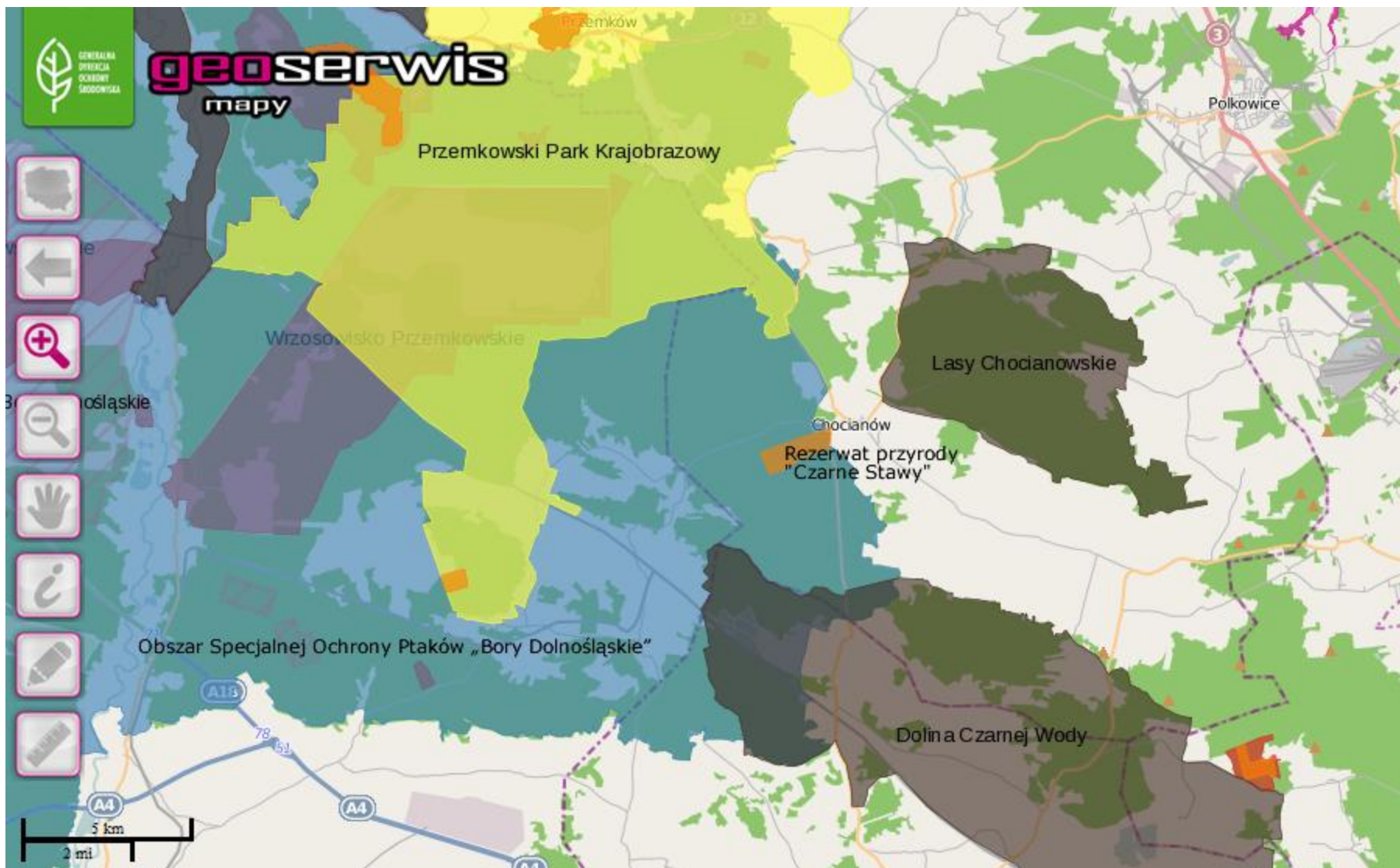
Obszar PPK jest unikatowy na niżu Śląska pod względem różnorodności środowisk oraz związanej z nią flory i fauny. Szczególnymi celami ochrony Parku są:

- 1) Zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny nizinnej rzeki Szprotawy, wraz z obszarami wodnymi i wodno-błotnymi w zlewni rzeki Bóbr.
- 2) Zachowanie siedlisk borowych, w tym suchych wrzosowisk.

Na terenie PPK rozporządzenie¹³ wprowadza następujące zakazy:

- 3) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm.);
- 4) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 5) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeśli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego, lub wodnego, lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 6) pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;
- 7) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciw osuwiskowym, lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 8) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeśli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 9) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- 10) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 11) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- 12) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metoda bezściółkową;
- 13) utrzymania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- 14) organizowania rajdów motorowych i samochodowych.

Rysunek 4.1 Mapa obszarów chronionych w rejonie Miasta i Gminy Chocianów
(źródło: serwis Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, <http://geoserwis.gdos.gov.pl>)

4.7 Wody podziemne i ich jakość

Gmina Chocianów położona jest w regionie hydrogeologicznym: wielkopolskim (VI) i wrocławskim (XV), wg Atlasu hydrogeologicznego Polski (1995 r.) Na obszarze miasta i gminy Chocianów wyróżnia się dwa główne piętra wodonośne, tj. czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Wody w starszych piętrach są słabo rozpoznane i nie mają znaczenia użytkowego. Na obszarze miasta i gminy Chocianów występują dwie struktury hydrogeologiczne tworzące Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP):

W zachodniej części gminy występuje zbiornik GZWP nr 315 czwartorzędowy (Chocianów – Gozdnica). Zbiornik ma charakter porowy i posiada powierzchnię 1052 km². Gromadzi wody klasy Ic, Id; Warstwa wodonośna jest słabo izolowana od powierzchni terenu, a zatem narażona na przenikanie zanieczyszczeń.

Trzeciorzędowy GZWP nr 316 zwany Subzbiornikiem Lubińskim, zajmujący południowo - wschodnią część gminy. Rozprzestrzenia się on na obszarze 258 km². Szacunkowa wielkość zasobów dyspozycyjnych zbiornika wynosi 50 tys. m³/d, a średnia głębokość ujęć - 130 m. Zbiornik ma charakter porowy, gromadzi głównie wody klas Ic (wg A. Macioszczyka). Warstwa wodonośna w zbiorniku jest na części obszaru miasta i gminy (obszary na wschód od Chocianowca) izolowana od powierzchni terenu utworami gliniastymi, a zatem odporna na przenikanie zanieczyszczeń. W północnej części występowania zbiornika istnieją okna hydrauliczne które ułatwiają migrację potencjalnych zanieczyszczeń do wód trzeciorzędowych.

Zgodnie z danymi opublikowanymi przez WIOŚ za 2009 r. badania stanu czystości wód podziemnych nie były prowadzone na terenie gminy Chocianów w żadnym punkcie kontrolno – pomiarowym sieci monitoringu WIOŚ. Najbliżej położone punkty badawcze znajdowały się w Grębocicach i Wysokiej. Wody w tych punktach zaliczono do II klasy (wody dobrej jakości). W 2010 r. z kolei badania prowadzone były w punkcie Chocianów, gdzie badane wody zaklasyfikowano do II klasy, przy czym wskaźnikiem w klasie III była zawartość żelaza (Fe) Na uwagę zasługuje fakt, że w otworze Nr 56 odnotowano wysoką zawartość azotanów (7,53 mg/l). W pozostałych punktach stężenie azotanów utrzymuje się na poziomie średnio 0,4 mg/l.

4.8 Wody powierzchniowe i stan ich czystości

Obszar miasta i gminy Chocianów leży w dwóch dorzeczach: Bobra i Kaczawy. Północno - wschodnia, większa część gminy leży w obrębie dorzecza górnej i środkowej Szprotawy, będącej prawobrzeżnym dopływem górnego Bobra, oraz jej głównego dopływu - Chocianowskiej Wody. Pozostałe fragmenty gminy odwadniają na ogół źródłowe odcinki rzek i potoków, należące do zlewni Czarnej Wody, będącej prawobrzeżnym dopływem Kaczawy, oraz jej dopływu - Nidzicy. Sieć rzeczna uzupełniają liczne rowy melioracyjne, zwłaszcza w dolinie Chocianowskiej Wody. Podstawową sieć rzeczna tworzą więc:

- Chocianowska Woda wraz z większymi dopływami: Blizną i potokami Równik, Kalina i Zielenica;
- górny odcinek Szprotawy (powyżej ujścia Chocianowskiej Wody) wraz z większym dopływem (bez nazwy) uchodzącym poniżej Trzmielowa;
- środkowy odcinek Szprotawy (poniżej ujścia Chocianowskiej Wody) wraz z dopływami.

Na obszarze miasta i gminy znajduje się także kilka zbiorników wodnych, o łącznej powierzchni około 13,5 ha. Są to zbiorniki w wyrobiskach po eksploatacji kruszyw skalnych (np. glinianka w rejonie Chocianowa). Istnieją też zbiorniki wodne budowane w celu hodowli ryb (np. zbiornik w lesie w rejonie Michałowa). Niektóre zbiorniki wodne częściowo lub całkowicie po-zbawione są wody (np. w rejonie Chocianowca, Michałowa i Rakowa) na skutek osuszenia i zarośnięcia.

W latach 2007 - 2009 monitoring czystości wód płynących prowadzony był przez WIOŚ we Wrocławiu na rzece Chocianowska Woda w m. Parchów oraz w 2009 r. na rzece Zielenica w m. Szklary. Stan fizykochemiczny Chocianowskiej Wody charakteryzuje się niekorzystnymi wysokimi wartościami wskaźników tlenowych biogenych oraz mikrobiologicznych (V klasa).

4.9 Ochrona przed powodzią

Na terenie Miasta i Gminy Chocianów przyczynami powodzi mogą być wezbrania spowodowane wzrostem poziomu wód w rzekach wywołanym przez ulewne deszcze, roztopy, zatory lodowe, ale również awarie zbiorników wodnych. Na niektórych terenach powiatu podczas ulewnych deszczów może dojść do wystąpienia zagrożenia powodziowego (ze względu na mały spadek terenu). Problemem jest zły stan techniczny cieków wodnych. Problem zagrożenia podtopieniami i zalaniem ma charakter lokalny i wynika przede wszystkim ze zbyt małej retencji. Na terenie Miasta i Gminy Chocianów rzeka Szprotawa jest częściowo chroniona wałami przeciwpowodziowymi. Poza tym do najważniejszych budowli wodnych na ciekach należy zaliczyć trzy jazy zlokalizowane na rzece Szprotawa, tj. w km 36+150 w miejscowości Jabłonów i w km 37+850 w miejscowości Parchów jak również jaz w Przemkowskim Parku Krajobrazowym spiętrzający wody do dla stawów rybnych.

4.10 Warunki klimatyczne

Klimat w rejonie Chocianowa należy do łagodnych i ma charakter przejściowy. Ścierają się tu masy powietrza oceanicznego i kontynentalnego, ale przeważają wpływy oceaniczne. Cały obszar województwa ma wysoką średniodobową (wieloletnią) temperaturę w granicach 7,7 – 7,80°C), a amplitudy średnich temperatur rocznych niewiele przekraczają 200°C. Roczne sumy opadów oscylują wokół 500 – 600 mm. W rejonie Chocianowa występuje znaczna przewaga wiatrów z kierunku zachodniego. Najrzadziej występują wiatry z kierunków północnego i północno-wschodniego. Według regionalizacji klimatycznej W. Okołowicza analizowany teren znajduje się w Regionie Śląsko-Wielkopolskim (kraina 29). Natomiast w klasyfikacji pluwiometrycznej A. Schmucka zaliczany jest do Regionu Nadodrzańskiego.

4.11 Jakość powietrza

Miasto i Gmina Chocianów do końca 2010 r. stanowiła część strefy lubińsko-polkowickiej. Wyniki badań poziomów substancji w powietrzu na terenie strefy lubińsko-polkowickiej w latach 2007 i 2008 r., pod kątem wartości dopuszczalnych ze względu na ochronę zdrowia ludzi zaliczają się do klasy A. Natomiast w 2006 r. oraz w latach 2009 – 2010 zanotowano przekroczenia stężenia pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu. Przekroczenia dopuszczalnych średniodobowych wartości pyłu PM10 w 2009 r. miały miejsce w Polkowicach przy ul. Kasztanowej (59 dni), natomiast w 2010 r. liczba dni, w których odnotowano przekroczenia poziomu średniodobowego wynosiła 73 dni (w tym samym miejscu). W odniesieniu do dopuszczalnego poziomu średniorocznego nie zanotowano przekroczeń. W odniesieniu do poziomu docelowego określonego dla benzo(a)pirenu odnotowano przekroczenia: w roku 2009 w Polkowicach przy ul. Kasztanowej: 3,7 µg/m³ (372% normy), natomiast w 2010 r. 4,8 µg/m³ (480% normy).

Największy wpływ na ponad normatywne zanieczyszczenie powietrza na terenie powiatu ma emisja napływowa i tło, które stanowią ponad 70% wielkości średniorocznego stężenia zanieczyszczeń pyłowych na obszarach, gdzie dochodzi do przekroczeń norm jakości powietrza. Kolejnym pod względem wielkości emisji źródłem odpowiedzialnym za przekroczenia normatywnych wielkości stężeń zanieczyszczeń w powietrzu jest emisja ze źródeł powierzchniowych, do których na terenie powiatu zaliczają się: indywidualne systemy

grzewcze (tzw. „niska emisja”) oraz zbiornik odpadów poflotacyjnych „Żelazny Most”. Źródłami emisji o znacznej uciążliwości są również emitory punktowe, do których zalicza się głównie zakłady przemysłowe. Wpływ emisji liniowej jest największy wzdłuż dróg, ale w ogólnym bilansie niewielki jest ich wpływ na jakość powietrza na terenie powiatu.

4.12 Hałas

Badania klimatu akustycznego na terenie Miasta i Gminy Chocianów, które przeprowadził w 2009 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, obejmowały trzy lokalizacje i dały następujące wyniki:

- ul. Dominiańska – ulica dwukierunkowa o nawierzchni asfaltowej w stanie technicznym dobrym. Ruch pojazdów o średnim natężeniu 191 poj/h i 4,2% udziale pojazdów ciężkich w ogólnym strumieniu ruchu powoduje hałas rzędu 62,8 dB. Zabudowa obustronna o charakterze luźnym, jednorodzinna i wielorodzinna, teren chroniony zlokalizowany 2,0 m od krawędzi jezdni. W strefie oddziaływania znajdują się 32 budynki jedno i wielorodzinne.
- ul. Zamkowa – droga o odnowionej asfaltowej nawierzchni. Średni poziom dźwięku wynosił 65,3 dB przy natężeniu ruchu 230 poj/h i 4,8% udziale pojazdów ciężkich. Zabudowa jednostronna, wielorodzinna, zlokalizowana 9,0 m od krawędzi jezdni. W strefie oddziaływania znajduje się 19 budynków wielorodzinnych.
- ul. Trzebnicka – droga wyjazdowa w kierunku Trzebnicy, stan nawierzchni asfaltowej bardzo dobry. Zabudowa obustronna, jednorodzinna, zlokalizowana 5,2 m od krawędzi jezdni. Ruch pojazdów o średnim natężeniu 149 poj/h i 7,4% udziale pojazdów ciężkich w ogólnym strumieniu ruchu, powoduje hałas rzędu 62,6 dB. W strefie oddziaływania znajduje się 18 budynków jednorodzinnych.

Do zadań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska należy również kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i racjonalnym użytkowaniu zasobów przyrody oraz kontrola przestrzegania decyzji ustalających warunki użytkowania środowiska. W ostatnich latach WIOŚ skontrolował 2 zakłady przemysłowe na terenie powiatu, pod kontem spełniania norm emisji hałasu. Nie odnotowano przekroczeń.

4.13 Promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne

Źródłami pola elektromagnetycznego powodującego przekroczenie wartości dopuszczalnych na terenach zamieszkałych mogą być linie przesyłowe oraz stacje elektroenergetyczne dla napięć 110 kV i wyższych. Zagrożenia promieniowaniem niejonizującym mogą być także spowodowane przez urządzenia radiokomunikacyjne, które wytwarzają pola elektromagnetyczne w zakresie częstotliwości od 0,003 do 300 000 MHz. Do urządzeń takich należą między innymi stacje bazowe telefonii komórkowej. Maszty wsporcze (także kominy), u szczytu których montuje się anteny nadawcze cyfrowej telefonii komórkowej promieniują energię elektromagnetyczną o częstotliwościach od 450 do 1800 MHz. Moc anteny jest niewielka, rzędu 40 - 60dBm (120 - 180mW). Z reguły, na jednym maszcie umieszcza się kilka takich anten. Uwarunkowanie te powodują, że zagrożenie promieniowaniem niejonizującym przy powierzchni ziemi nie występuje i to zarówno tuż przy maszcie, jak i w większych odległościach. Gęstość mocy emitowanej przez anteny w punkcie zlokalizowanym pod masztem na wysokości 2 m od gruntu nie przekracza 1mW/m^2 ($= 0,0000001\text{ W/m}^2$ przy normie równej $0,1\text{ W/m}^2$).

5. PRZEWIDYWANE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU REALIZACJI PROGRAMU

5.1 Charakterystyka mogących wystąpić oddziaływań – metodyka i trudności prognozowania

W celu prognozowania mogących wystąpić oddziaływań na środowisko naturalne posłużono się metodą Macierzy. W arkuszu uwzględnia się oddziaływanie na środowisko w dwóch wariantach:

- WARIANT ZEROWY - w przypadku niepodejmowania działań określonych w Programie;
- WARIANT PIERWSZY - w przypadku realizacji Programu.

W pierwszej części arkusza rozpatruje się oddziaływanie różnorodnych czynników antropogenicznych związanych z działalnością człowieka na poszczególne składniki środowiska przyrodniczego. Tabela po lewej stronie przedstawia stan aktualny (WARIANT ZERO). Brane pod uwagę są czynniki antropogeniczne związane z rozwojem społeczno-gospodarczym, dla których w Programie sformułowano średnioterminowe cele zintegrowane z ochroną środowiska, a następnie wytyczne realizacji celów, w tym działania minimalizujące ewentualne zagrożenia dla stanu środowiska wynikające z danego kierunku czy dziedziny rozwoju. Dzięki temu, zakładając realizację wyznaczonych celów i zadań, można spodziewać się zmniejszenia presji ze strony tych czynników na poszczególne komponenty środowiska (WARIANT PIERWSZY).

Należy zaznaczyć, że niektóre z analizowanych czynników mają szeroki wpływ na środowisko (oddziaływają na wszystkie, lub większość jego składników), natomiast inne mogą mieć wąski wpływ (oddziaływają na określone komponenty, lub jeden z nich w szczególności). Suma oddziaływań na poszczególne składniki środowiska daje łączną wielkość presji danego czynnika – jego siłę oddziaływania na środowisko.

Do czynników antropogenicznych, związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym i mających wpływ na środowisko przyrodniczo-kulturowe należą:

1. system transportowy (eksploatacja, modernizacja i rozbudowa sieci dróg)
2. rolnictwo (oddziaływanie gospodarki rolnej na wszystkie komponenty środowiska)
3. turystyka i rekreacja (rozwój bazy noclegowej, szlaki i infrastruktura turystyczna)
4. górnictwo i przemysł (działalność zakładów wszystkich branż, awarie przemysłowe)
5. urbanizacja i sektor komunalny (gospodarka wodno-ściekowa, niska emisja)
6. ochrona przed powodzią (budowa, eksploatacja i modernizacja wszelkich obiektów i urządzeń służących ochronie przed powodzią)
7. hałas i PEM (w tym wdrażanie takich rozwiązań służących ograniczeniu hałasu i ochronie przed hałasem, jak ekrany akustyczne, szpalery drzew itp.)

Wymienione czynniki, w obu analizowanych wariantach, mogą mieć negatywny, obojętny lub pozytywny wpływ na podstawowe składniki środowiska przyrodniczego:

1. krajobraz (walory przyrodnicze i estetyczne krajobrazu, w tym rzeźba terenu)
2. gleby (wpływ degradacji, zanieczyszczenia i erozji na stan i jakość gleb)

3. wody podziemne (jakość wód gruntowych i użytkowych poziomów wodonośnych)
4. wody powierzchniowe (czystość wód w ciekach i zbiornikach)
5. powietrze i mikroklimat (jakość powietrza atmosferycznego oraz zmiany zespołu czynników meteorologicznych, charakterystycznych dla danego terenu)
6. świat roślinny (flora, w tym gatunki chronione)
7. świat zwierzęcy (fauna, w tym gatunki chronione)

W drugim etapie rozpatruje się oddziaływanie zmienionych lub zanieczyszczonych składników środowiska na 7 głównych kierunków działań człowieka wobec przyrody, dyktowanych z jednej strony dążeniem do zaspokojenia podstawowych ludzkich potrzeb, z drugiej natomiast zasadą zrównoważonego rozwoju i spełnieniem wymogów prawnych:

1. ochrona gatunkowa
2. ochrona obszarowa
3. ochrona zasobów wodnych
4. ochrona złóż kopalin
5. obiekty zabytkowe i osiedla mieszkaniowe
6. zdrowie, rekreacja i wypoczynek ludności
7. spełnienie wymogów prawnych

Szczegółowe wyniki przedstawia **tabela 5.1**. Jest ona podstawą przeprowadzonej w poszczególnych rozdziałach niniejszej Prognozy oceny oddziaływania analizowanego Programu na środowisko.

Odnosząc się do trudności napotkanych przy opracowywaniu niniejszej Prognozy należy stwierdzić, że nie napotkano na znaczące przeszkody. Utrudnieniem w prawidłowej ocenie rozwiązań zawartych w Programie jest ciągła zmiana przepisów prawnych. W przypadku ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne oraz Prawo geologiczne i górnictwo oraz aktami wykonawczymi do ww. ustaw należy się liczyć z dalszymi zmianami, co wiązać się będzie z ciągłym uwzględnianiem nowych przepisów w przyszłej realizacji zadań.

Ponadto jest zrozumiałe, że przyjęta metoda oceny opiera się na szacowaniu wpływu działalności człowieka na środowisko, zarówno obecnie (czyli przed podjęciem działań zawartych w Programie), jak też w przypadku niepodejmowania żadnych działań (wariant zerowy) oraz w przypadku realizacji zamierzeń Programu (wariant pierwszy). Metoda obarczona jest pewnym błędem, wynikającym z subiektywnej oceny siły presji na środowisko poszczególnych czynników antropogenicznych, a także subiektywnej oceny wielkości pozytywnego wpływu działań zawartych w Programie.

Tabela 5.1 Arkusz MACIERZY prognozowanych oddziaływań Programu ochrony środowiska dla MiG Chocianów.

WARIANT ZEROWY: zaniechanie realizacji Programu

Antropogeniczna presja na środowisko	urbanizacja i sektor komunalny	19	→	3	2	3	3	3	2	3
	górnictwo i przemysł	17	→	3	3	3	2	3	2	1
	rolnictwo	16	→	3	3	1	2	2	3	2
	system transportowy	14	→	3	2	1	1	3	2	2
	turystyka i rekreacja	5		2	0	1	1	0	0	1
	ochrona przed powodzią	4	→	1	0	0	2	0	0	1
	hałas i PEM	3	→	1	0	0	0	0	0	2
					↓	↓	↓	↓	↓	↓
składniki środowiska jako nośniki obciążeń				krajobraz	gleby	wody podziemne	wody powierzchniowe	powietrze atmosferyczne	świat roślinny	świat zwierzęcy
				↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
				16	10	9	11	11	9	12
potrzeby i cele człowieka	zdrowie, rekreacja i wypoczynek ludności	18	←	3	2	3	3	3	3	1
	spełnienie wymogów prawnych	16	←	0	3	3	3	3	2	2
	ochrona gatunkowa	15	←	2	2	1	2	2	3	3
	ochrona zasobów wodnych	11	←	0	2	3	3	0	2	1
	ochrona powietrza	8	←	1	2	0	0	3	2	0
	obiekty zabytkowe i osiedla mieszkaniowe	8	←	1	0	0	1	3	2	1
	ochrona złóż kopalin	3	←	2	0	0	1	0	0	0

WARIANT PIERWSZY: podjęcie realizacji Programu

Antropogeniczna presja na środowisko	urbanizacja i sektor komunalny	13	→	3	2	1	1	2	1	3
	rolnictwo	10	→	2	2	1	1	1	2	1
	system transportowy	7	→	3	1	0	0	2	1	1
	górnictwo i przemysł	7	→	2	2	3	2	2	1	1
	ochrona przed powodzią	2	→	1	0	0	1	0	0	0
	hałas i PEM	1	→	1	0	0	0	0	0	1
	turystyka i rekreacja	-2		-1	0	0	0	0	-1	0
					↓	↓	↓	↓	↓	↓
składniki środowiska jako nośniki obciążeń				krajobraz	gleby	wody podziemne	wody powierzchniowe	powietrze atmosferyczne	świat roślinny	świat zwierzęcy
				↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
				11	7	5	5	7	4	7
potrzeby i cele człowieka	ochrona gatunkowa	6	←	-1	1	0	1	1	2	2
	zdrowie, rekreacja i wypoczynek ludności	4	←	1	1	1	1	1	-1	0
	spełnienie wymogów prawnych	4	←	0	1	1	1	1	1	1
	ochrona zasobów wodnych	4	←	0	1	0	1	0	-1	0
	ochrona powietrza	3	←	-1	1	0	0	2	1	0
	obiekty zabytkowe i osiedla mieszkaniowe	2	←	1	0	0	0	2	-1	0
	ochrona złóż kopalin	2	←	1	0	0	1	0	0	0

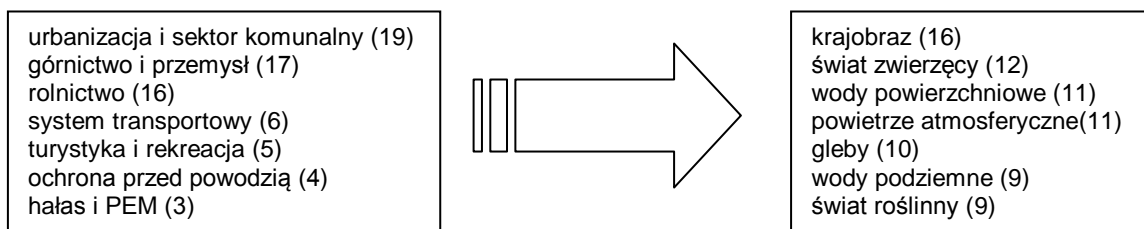
ODDZIAŁYWANIA:

-1 zmniejszenie lub ograniczenie oddziaływania
0 brak oddziaływania lub trudne do określenia

1 małe lub mało prawdopodobne (przypuszczalne)
2 średnie lub prawdopodobne
3 duże lub bardzo prawdopodobne (oczekiwane)

5.2 Potencjalne skutki dla środowiska przy zaniechaniu działań

Oceniając generalnie uzyskane wyniki opracowanych arkuszy należy zwrócić uwagę na różnice między sumarycznym oddziaływaniem związanym z brakiem realizacji aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Chocianów, a sumarycznym oddziaływaniem jakie może wystąpić po wprowadzeniu zapisów aktualizacji Programu. Obecny sposób korzystania ze środowiska generuje stosunkowo duże obciążenia, których odbiorcą i nośnikiem są podstawowe składniki środowiska przyrodniczego w powiecie. Największe negatywne oddziaływania generowane są przez następujące źródła:

Użytki rolne oraz grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią łącznie ponad połowę powierzchni opracowania, stąd też osadnictwo, urbanizacja oraz rolnictwo mają decydujący wpływ na kształtowanie krajobrazu, użytkowanie i jakość gleb, szatę roślinną oraz pozostałe komponenty środowiska. Uwzględnienie potrzeb ochrony, zrównoważonego kształtowania oraz rewitalizacji środowiska przyrodniczego, w tym lokalizacja zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dają szansę ograniczenia negatywnych skutków istnienia i rozwoju przestrzeni rolniczej i zurbanizowanej. Ponadto zanikający charakter działalności rolniczej na tym terenie (czego efektem jest systematyczny spadek areалу gruntów ornych) daje szansę na wprowadzenie dodatkowych zalesień gruntów nieprzydatnych rolniczo, powiększanie areálu sadów, łąk i pastwisk, czy zmianę użytkowania w kierunku rolnictwa ekologicznego lub działalności rekreacyjno - wypoczynkowej. Wspieranie tych kierunków zmian, równoznaczne z realizacją średniookresowego celu, jakim jest: *racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska oraz rozwój rolnictwa ekologicznego* będzie skutkowało zmniejszeniem presji na takie komponenty środowiska, jak gleby, wody, czy szata roślinna. Dzięki zalesieniom i zmianie użytkowania terenów porolnych istnieje realna szansa na zwiększenie zasobów i bioróżnorodności świata roślinnego oraz poprawę walorów krajobrazu.

Sektor komunalny, czyli gospodarka wodno – ściekowa, ogrzewanie budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, zagospodarowanie odpadów itd., jest czynnikiem, którego niewydajne, czy nieprawidłowe funkcjonowanie ma negatywny wpływ na środowisko, a zwłaszcza na wody powierzchniowe i podziemne (w tym na żyjące w rzekach i potokach organizmy wodne) oraz jakość powietrza atmosferycznego, a pośrednio także na zanieczyszczenie gleb i spadek bioróżnorodności. Rozbudowa i modernizacja sieci oraz urządzeń wod-kan, racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych, redukcja niskiej emisji są zadaniami kluczowymi w tej dziedzinie. Zaniechanie działań przedstawionych w Programie może być przyczyną zmniejszenia i degradacji zasobów wodnych oraz dalszego pogorszenia jakości powietrza atmosferycznego, a przez to znacznego obniżenia jakości środowiska oraz życia i zdrowia mieszkańców.

Przemysł, w tym eksploatacja kopalni, stanowi istotną przyczynę zanieczyszczenia i degradacji środowiska, szczególnie w rejonach silnie uprzemysłowionych, do który należy gmina Chocianów, wchodząca w skład Legnicko-Głogowskiego Zagłębia Miedziowego (LGOM). Potencjalnie narażone na degradację są praktycznie wszystkie zasoby środowiska przyrodniczego. Wyłączając losowe przypadki awarii przemysłowych, oddziaływanie

istniejących w rejonie gminy zakładów na środowisko limitują określone w pozwoleniach normy emisji, na których przestrzeganie mają wpływ przede wszystkim właściciele zakładów. Są jednak kierunki działań zaproponowane w Programie, których realizacja leży w gestii władz oraz mieszkańców miasta i gminy, a dzięki którym możliwe jest ograniczenie negatywnego oddziaływania przemysłu na środowisko i jakość życia mieszkańców, np.:

- rozwój małej przedsiębiorczości i przemysłu przyjaznego środowisku,
- kontrola zakładów przemysłowych zlokalizowanych w pobliżu jednostek osadniczych, których działalność ujemnie wpływa na środowisko
- większa aktywność zakładów przemysłowych na rzecz ochrony środowiska,
- integracja ochrony środowiska i planowania przestrzennego w celu ukierunkowanego rozwoju terenów przemysłowych;
- właściwe gospodarowanie terenami poprzemysłowymi;
- wykreowanie właściwych zachowań mieszkańców w sytuacji wystąpienia awarii przemysłowej lub zagrożenia w wyniku transportu materiałów niebezpiecznych.

System transportowy wywiera rozległy i znaczący wpływ na wszystkie komponenty środowiska. Na terenie Miasta i Gminy Chocianów istnieje rozwinięta sieć dróg gminnych, którą uzupełniają drogi powiatowe, wojewódzkie i krajowe. Przede wszystkim należy podkreślić, że budowa sieci dróg stanowi trwałą, niekorzystną ingerencję w naturalny krajobraz terenu, w istotny sposób zmieniając jego rolę, zasoby siedlisk przyrodniczych i postrzeganie przez mieszkańców. Ponadto transport, a zwłaszcza produkty spalania paliw napędowych są źródłem zanieczyszczenia gleb i powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenie to jest tym większe, im większe jest natężenie ruchu pojazdów, oraz im gorszy jest stan nawierzchni, płynność ruchu i przepustowość sieci dróg. Pośrednio transport wywiera również istotny wpływ na jakość wód (zanieczyszczenia drogowe docierające do wód wraz ze spływem powierzchniowym, z ulic, chodników, nawierzchni placów i parkingów), oraz na świat roślinny i zwierzęcy (poprzez zanieczyszczenie powietrza i gleb, hałas komunikacyjny, fragmentację siedlisk).

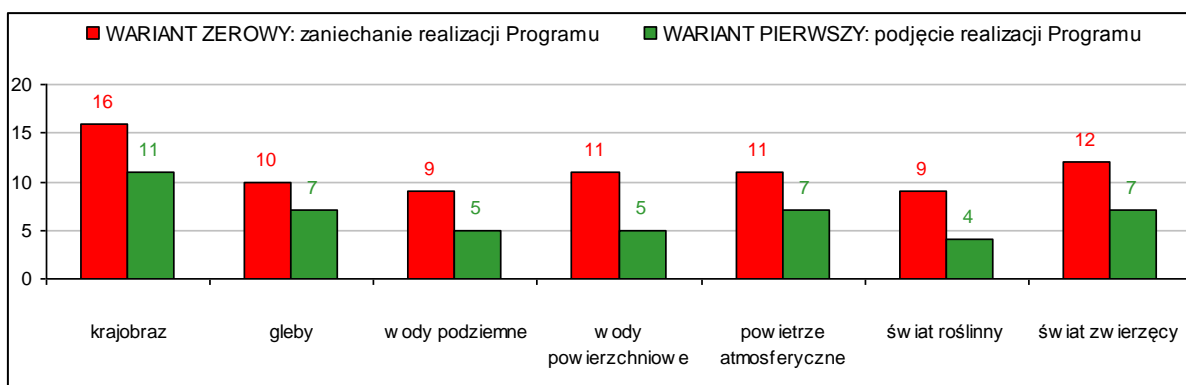
Realizacja zaproponowanych w Programie celów i kierunków działań może spowodować znaczne ograniczenie negatywnych oddziaływań ze strony systemu transportowego, szczególnie na jakość powietrza i gleby. Osiągnięcie dobrego stanu technicznego dróg i pozostałej infrastruktury drogowej oraz rozwój alternatywnych, „czystych” środków transportu zmniejszy poziom emisji spalin i hałasu. Prawdopodobnie działająca kanalizacja deszczowa, odprowadzająca wody z ulic i placów do oczyszczalni ścieków, daje również możliwość niwelacji negatywnego oddziaływania transportu na wody powierzchniowe i podziemne.

Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) należą do negatywnych źródeł oddziaływań o ograniczonym zasięgu. Są uciążliwe przede wszystkim dla ludzi i świata zwierzęcego. Zaproponowane w programie cele i kierunki działań nastawione są na monitorowanie i ograniczenie negatywnego oddziaływania u źródła. Emisje hałasu i promieniowania w środowisku wysoce zurbanizowanym jest nieunikniona, lecz realizacja postawionych w omawianym dokumencie celów może skutecznie ograniczyć ich skutki.

Poniższy wykres obrazuje sumę presji negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska w dwóch przypadkach – zaniechania wszelkich działań zawartych w Programie (stan obecny, wariant zerowy) oraz w przypadku podjęcia działań i realizacji celów zawartych w Programie (stan w przyszłości, wariant pierwszy). Należy zauważyć, że np. wysoka negatywna presja antropogeniczna na krajobraz jest w przypadku obszarów rolniczych i zurbanizowanych zrozumiała i trudna do ograniczenia. Jednakże wysoka negatywna presja na wody powierzchniowe jest możliwa do ograniczenia przez realizację celów i działań zawartych w Programie. Podobnie w przypadku gleb, wód podziemnych i powietrza.

Z kolei wysoki poziom negatywnego oddziaływania na świat roślinny i zwierzęcy jest spowodowany znacznym zredukowaniem występowania naturalnej flory i fauny w przestrzeni rolniczej i zurbanizowanej, a także przemysłowo przekształconej. Jednak w przypadku roślin i zwierząt (zarówno zasięgu ich występowania, jak i właściwej różnorodności gatunkowej) istnieje wiele możliwości ograniczenia wpływu negatywnych oddziaływań, ich kompensacji, a nawet poprawy obecnego stanu, zarówno na drodze należytej i stabilnej ochrona obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo, jak również poprzez np.: tworzenie nowych pasm zadrzewień wzdłuż potoków i cieków wodnych, utrzymywanie w dobrej kondycji oraz tworzenie nowych skupisk roślinności śródpolnej i przydrożnej, czy też tworzenie obiektów małej retencji wodnej.

Rysunek 5.1 Porównanie siły negatywnego oddziaływania na składniki środowiska w przypadku niepodjęcia działań oraz w przypadku realizacji założeń Programu.

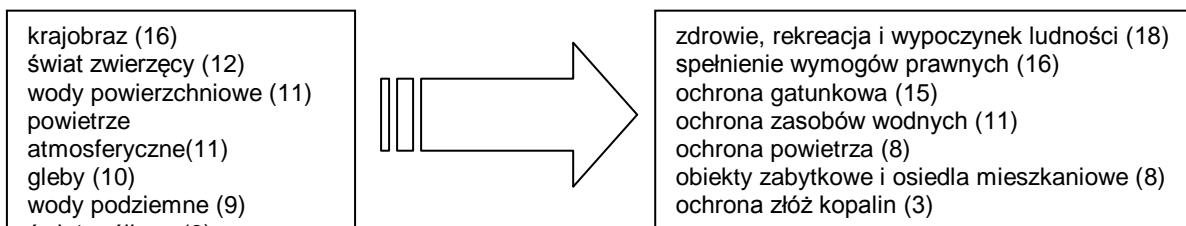

Podsumowując, należy stwierdzić, że zaniechanie działań, wyszczególnionych w aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Chocianów będzie miało zdecydowanie niekorzystny wpływ na poszczególne komponenty środowiska, a w szczególności na krajobraz, wody powierzchniowe i powietrze atmosferyczne oraz faunę regionu.

5.3 Potencjalne skutki dla człowieka przy zaniechaniu działań

W drugim etapie rozpatruje się oddziaływanie zmienionych lub zanieczyszczonych składników środowiska na 7 głównych kierunków działań człowieka w środowisku oraz w stosunku do środowiska, podyktowanych z jednej strony dążeniem do zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka, z drugiej natomiast zasadą zrównoważonego rozwoju i spełnieniem wymogów prawnych.

Jak widać na diagramie poniżej, zanieczyszczone lub zdegradowane komponenty środowiska spowodują utrudnienie możliwości korzystania z zasobów naturalnych oraz obniżenie skuteczności ich ochrony. Spowoduje to konieczność zwielokrotnienia nakładów na zapewnienie zdrowia i zaspokojenie potrzeb mieszkańców oraz na spełnienie norm prawnych odnośnie korzystania ze środowiska i jego ochrony.

Należy podkreślić, że suma negatywnych oddziaływań ze strony zanieczyszczonych komponentów środowiska jest najwyższa w stosunku do **zdrowia mieszkańców**, oraz zapewnienia im możliwości normalnej egzystencji, wypoczynku i rekreacji. Jest całkowicie zrozumiałe, że zły jakości gleby, wody i powietrze będą miały zdecydowanie negatywny wpływ na zdrowie człowieka, a w zanieczyszczonym środowisku znalezienie miejsca na wypoczynek i rekreację będzie utrudnione.

Degradacja i zanieczyszczenie poszczególnych komponentów środowiska naturalnego stwarzają poważne ryzyko nie wypełnienia wymogów prawnych dot. jakości i ochrony środowiska. Obszar prawa UE dotyczący ochrony środowiska obejmuje około 70 dyrektyw. Podstawą przepisów UE jest zrównoważony rozwój, w Polsce będący obowiązkiem konstytucyjnym, a w UE ujęty w Europejskiej Polityce Ekologicznej. Ma on na celu stworzenie takich warunków rozwoju, które pozwolą na zaspokojenie terażniejszych potrzeb bez poświęcania zdolności przyszłych pokoleń do zaspokajania swoich potrzeb. Do tego celu prowadzi kilka podstawowych zasad, wchodzących w skład wymienionych wyżej działań:

- zasada stosowania najlepszych dostępnych technologii NDT – tzw. BAT i BATNEEC,
- zasada dostępności do informacji o stanie środowiska,
- zasada zapobiegania zanieczyszczeniom lub unieszkodliwiania ich u źródła,
- zasada odpowiedzialności zanieczyszczającego za szkodę “zanieczyszczający płaci”,
- zasada przeczności, mówiąca o zaniechaniu działań, których skutków nie można przewidzieć,
- zasada zintegrowanego ujęcia ochrony środowiska – uwzględniająca wpływ wszystkich aspektów funkcjonowania na różne segmenty środowiska (ziemia, woda, powietrze).

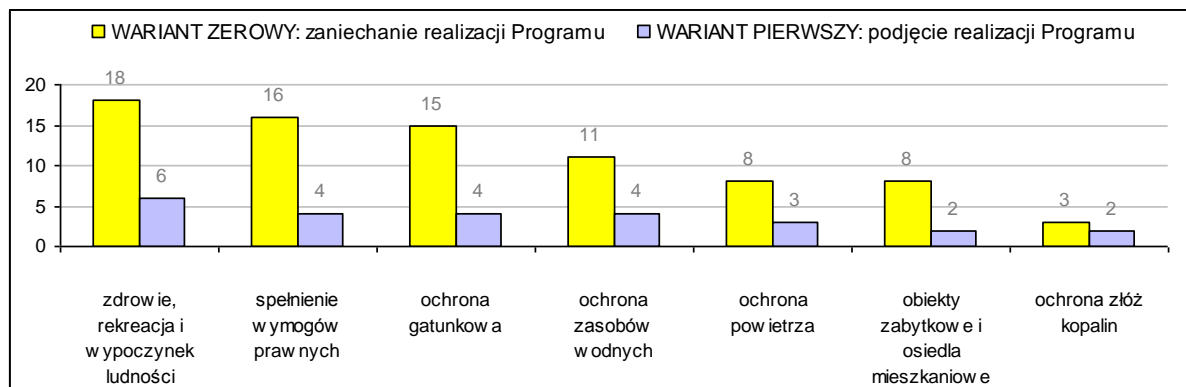
W Polsce regulacje ogólnoprawne i instrumenty prawno-administracyjne regulujące korzystanie ze środowiska i wpływające na jakość jego składników zawarte są w wielu ustawach i rozporządzeniach:

- prośrodowiskowe normy prawne w Konstytucji RP,
- w Kodeksie karnym,
- kodeksie wykroczeń,
- kodeksie cywilnym,
- kodeksie postępowania cywilnego,
- kodeksie postępowania administracyjnego
- kodeksie pracy
- ustawach tworzących system zarządzania środowiskiem (wyznaczających normy jakości środowiska, normy emisji, normy techniczno-technologiczne i produkcyjne, proekologiczne procedury postępowania)

Szczegółowe wymogi prawne odnośnie jakości poszczególnych komponentów środowiska znajdują się w ponad 100 aktach wykonawczych do ustawy Prawo ochrony środowiska, około 80 aktach wykonawczych do ustawy Prawo wodne, ponad 200 aktach do Ustawy o ochronie przyrody, ponad 100 aktach do ustawy Prawo geologiczne i górnicze, i in.

Spełnienie wymagań prawnych, dotyczących jakości poszczególnych komponentów oraz warunków korzystania ze środowiska i jego ochrony może być utrudnione lub nawet niemożliwe, obecnie lub w przyszłości, na skutek pogorszenia się stanu środowiska w wyniku antropogenicznej presji. Zaniechanie działań zawartych w Programie wyraźnie zwiększa ryzyko niespełnienia wymagań prawnych. Zaproponowane w Programie cele i kierunki działań pozostają w zgodzie z uwarunkowaniami prawa polskiego i unijnego, przez co sprzyjają lub nawet umożliwiają dotrzymanie obowiązujących norm jakości i warunków korzystania z zasobów środowiska obecnie oraz w przyszłości.

Rysunek 5.2 Porównanie skutków oddziaływań zmienionych elementów środowiska na główne obszary działalności człowieka.

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdza się, że zaniechanie działań, wyszczególnionych w aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Chocianów będzie miało zdecydowanie niekorzystny wpływ na poszczególne obszary działalności człowieka, a w szczególności na możliwości zapewnienia zdrowia ludności, w tym warunków wypoczynku i rekreacji, oraz spełnienia obowiązujących wymogów prawnych odnośnie jakości i warunków korzystania ze środowiska.

5.4 Ocena na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem

W przypadku realizacji zapisów Programu nie przewiduje się, że wystąpić mogą obszary objęte znaczącym oddziaływaniem. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 09.11.2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko¹⁵ do inwestycji, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zm.), mogą się zaliczać następujące zadania, planowane do realizacji w ramach Programu:

- budowa sieci wodociągowej,
- kanalizacji sanitarnej,
- budowa i modernizacja dróg,
- modernizacja systemu ochrony przeciwpowodziowej.

Do przedsięwzięć przewidzianych w Programie, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, mogą należeć również inne inwestycje drogowe (np. dot. infrastruktury towarzyszącej), inwestycje w gospodarce wodnej, gospodarce komunalnej, leśnictwie, rolnictwie, przemyśle, dla których realizacji przedmiotowy Program wyznacza ramy i kierunki, a których realizacja może powodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Należy jednakże podkreślić, że wszelkie założenia inwestycyjne, omawiane w ramach ocenianego Programu, są w nim przedstawione jako *planowane*, natomiast szczegóły tych planów zawarte są lub będą w konkretnych dokumentach planistycznych, koncepcjach, projektach budowlanych i innych opracowaniach. Jako *planowane*, inwestycje wymienione w Programie – w przypadku przystąpienia do ich realizacji – podlegać będą osobnym procedurom oceny oddziaływania na środowisko, w ramach których będzie można stwierdzić wystąpienie bądź brak obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem.

¹⁵ Dz.U. 257/2004 poz. 2573 z późn. zm.

Wniosek: ocenia się, że zapisy Programu nie skutkują bezpośrednio możliwością wystąpieniem obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem, lub też – w przypadku inwestycji wymienionych w Programie, jako planowane do realizacji – do oceny wystąpienia tych obszarów jest obowiązany projektant oraz wykonawca tych inwestycji w ramach osobnej procedury oceny oddziaływania na środowisko.

5.5 Ocena na obszarach objętych pracami rekultywacyjnymi

Przedmiotowy Program, zgodnie z wymogami prawa, zaleca prowadzenie prac rekultywacyjnych gleb oraz terenów zdegradowanych – przemysłowych i poeksploatacyjnych, a także rekultywację składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych oraz miejsc nielegalnego składowania odpadów. Są to jednak zalecenia ogólne, wyrażone w formie celów i kierunków działań w polityce ekologicznej gminy, oparte na aktualnych wymogach formalnych i prawnych. W przypadku wystąpienia konieczności prowadzenia prac rekultywacyjnych w konkretnym miejscu na terenie objętym opracowaniem, przedsięwzięcie to będzie podlegało szczegółowej ocenie z punktu widzenia oddziaływania na stan środowiska w trakcie oraz po zakończeniu prac rekultywacyjnych.

5.6 Wpływ na obszary i obiekty przyrodnicze chronione

Obszary i obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Miasta i Gminy Chocianów zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale 4.6 niniejszego opracowania. Na obecnym etapie, biorąc pod uwagę stopień szczegółowości informacji na temat planowanych w ramach aktualizacji Programu ochrony środowiska przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, nie stwierdza się, aby jakiegokolwiek zapisy zawarte w przedmiotowym dokumencie wpływały negatywnie na możliwość obecnej i przyszłej należytej ochrony obszarów i gatunków chronionych.

Obszary należące do sieci Natura 2000:

Obszar ostoi Bory Dolnośląskie (kod obszaru PLB020005) zajmuje 172 093,9 ha, w tym: 4 026,3 ha na terenie gminy Chocianów. Jest obszarem IBA, który w październiku 2008 r. został oficjalnie ujęty w sieci Natura 2000. OSO Bory Dolnośląskie, obejmując obszar ponad 172 000 ha, znajduje się w grupie największych zaproponowanych przez Polskę ostoi Natura 2000. Obszar ten jest równocześnie jednym z najrozleglejszych, zwartych kompleksów leśnych w Polsce i w Europie Środkowej. Punkt centralny ostoi wyznaczają następujące współrzędne geograficzne: E 15°25'56" i N 51°24'60". Bory Dolnośląskie są częścią makroregionu Niziny Śląsko-Łużyckiej, położoną między czołowo morenowymi Wzniesieniami Żarskimi i Wzgórzami Dalkowskimi od północy a Pogórzem Izerskim od południa. Od strony zachodniej sąsiadują z położonymi w Niemczech Borami Mużakowskimi (Muskauer Heide) i Równiną Górnołużycką (Oberlausitzer Teichgebiet), od strony wschodniej z Równiną Szprotawską, Wysoczyzną Lubińską, Równiną Legnicką i Równiną Chojnowską, zaliczonymi również do Niziny Śląsko-Łużyckiej.

W obrębie Borów Dolnośląskich wyróżniono 5 mikroregionów – Równina Gozdnicka, Równina Węglińska, Kotlina Żagańska, Równina Nadbobrańska i Równina Wizowska. Równina Gozdnicka jest obniżeniem między dolinami Nysy Łużyckiej i Kwisy, w którym w czasie recesji zlodowacenia odrzańskiego i podczas zlodowacenia warciańskiego odpływały wody na zachód. Równina Węglińska to wysoczyzna morenowa pomiędzy

Równiną Gozdniczą a Pogórzem Izerskim. Kotlina Żagańska wytworzyła się u splotu Bobru, Kwisy, Czernej Wielkiej i Szprotawy. Dno tej kotliny wypełniają plejstoceńskie i holoceniowe osady rzeczne. Równina Nadbobrzańska obejmuje płaskie stożki napływowe Bobru i Kwisy, na których występują wydmy. Równina Wizowska jest dość wysoko położoną (do 200 m) częścią międzyrzecza Bobru i Kwisy, zbudowaną z glin morenowych. Budowa geologiczna oraz rzeźba Borów Dolnośląskich są w głównej mierze dziełem zlodowacenia środkowopolskiego. Obszar Borów pokrywają grubą warstwą czwartorzędowe osady reprezentowane przez piaski, żwiry, gliny zwałowe, mułki, a także osady piaszczysto-madowe oraz torfy. Tylko w niektórych rejonach Borów Dolnośląskich ukazują się na powierzchni starsze utwory geologiczne kredy i trzeciorzędu. Charakterystycznymi i typowymi cechami krajobrazu są rozległe lasy z kulturowymi stawami rybnymi, łąkami, wrzosowiskami, wydmami śródlądowymi, jak również śródleśne torfowiska wysokie i przejściowe (z mszarnikami wrzoścowymi *Ericetum tetralicis*).

Bory Dolnośląskie leżą w dorzeczu Nysy Łużyckiej oraz Bobru z Kwisą i Czarną Wielką. Najbardziej rozpowszechnionymi zbiorowiskami roślinnymi na obszarze Borów Dolnośląskich są lasy. W szacie leśnej dominują bory sosnowe, które wprawdzie noszą piętno wielowiekowej gospodarki człowieka, lecz pod względem florystycznym przedstawiają się dość interesująco. W zależności od reżimu wodnego i zasobności podłoża bory wykazują zróżnicowanie na kilka typów fitocenoz. Panującym zbiorowiskiem leśnym w Borach Dolnośląskich są bory świeże *Leucobryo-Pinetum*. W runie borów świeżych dominuje borówka czernica i brusznica. Na suchych piaskach i wydmowych wyniosłościach obserwuje się bory chrobotkowe *Cladonio-Pinetum*. Rzadziej spotykaną fitocenozą są bory wilgotne *Molinio-Pinetum*. Na najbardziej wilgotnych obszarach występują bory bagienne (zespół *Vaccinio uliginosi-Pinetum*), położone często w pobliżu torfowisk i stawów. W niektórych rejonach rozpowszechnionym zbiorowiskiem są bory mieszane (zespół *Pino-Quercetum*), w których sośnie zwyczajnej towarzyszy dąb bezszypułkowy oraz brzoza.

Lasy liściaste są reprezentowane przez fitocenozy dębowo-grabowe należące do zespołu grądu *Galio sylvatica-Carpinetum*. Na obszarze Borów Dolnośląskich występują także kwaśne buczyny niżowe (*Luzulo pilosae-Fagetum*) i wyjątkowo żyzne buczyny sudeckie w formie podgórskiej. Do notowanych w tym obszarze fitocenoz należą także: łągi jesionowo-olszowe, bagienne lasy olszowe, wikliny nadrzeczne.

Oprócz zbiorowisk leśnych na obszarze Borów Dolnośląskich występują rozległe wrzosowiska, fitocenozy łąkowe, torfowiskowe oraz roślinność wodna i szuwarowa. Wrzosowiska z klasy *Nardo-Calluneta* są charakterystycznym elementem Borów Dolnośląskich. Ich rozwojowi sprzyja umiarkowany suboceaniczny klimat i ubogie oraz występujące na obszarze Borów kwaśne gleby bielcowe. Znaczne powierzchnie zajmują tutaj także murawy zawciągowo-goździkowe *Diantho-Armerietum*. W miejscach wilgotnych, nierzadko podtorfionych, wykształciły się zmiennowilgotne łąki związku *Molinion*.

W Borach Dolnośląskich wyróżniono ponad 10 typów siedlisk uznanych za ważne dla Unii Europejskiej, w tym m.in. starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne (3150), wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym (4010), suche wrzosowiska (4030), zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (6410), torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (7110), obniżenia dolinkowe i pła mszarne (7150), buczyny kwaśne (9110), grąd środkowoeuropejski (9170), bory i lasy bagienne (91D0) i lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe (91E0).

Przedmioty ochrony w obszarze

W latach 1992-2010 na obszarze proponowanej ostoje ptasiej „Bory Dolnośląskie” stwierdzono występowanie 35 gatunków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej.

Ponadto 13 zarejestrowanych tu gatunków zostało zamieszczonych na liście zagrożonych ptaków w *Polskiej czerwonej księdze zwierząt*. Są to: bąk (*Botaurus stellaris*), podgorzałka (*Aythya nyroca*), kania czarna (*Milvus migrans*), kania ruda (*Milvus milvus*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), głuszc (*Tetrao urogallus*), cietrzew (*Tetrao tetrix*), zielonka (*Porzana parva*), puchacz (*Bubo bubo*), sóweczka (*Glaucidium passerinum*), włochatka (*Aegolius funereus*). W Borach Dolnośląskich prawdopodobnie odbywają nieregularne lęgi również takie ptaki jak: rybołów (*Pandion haliaetus*) i sokół wędrowny (*Falco peregrinus*).

Na obszarze Borów Dolnośląskich stwierdzono również jedno z największych w Polsce populacji sóweczki i włochatki. W latach 1995-2010 w Borach odnotowano około 90 par sóweczek i ponad 200 par włochatek. Obecne szacunki nie odzwierciedlają stanu faktycznego, gdyż należy wziąć pod uwagę fakt, iż znaczna część Borów Dolnośląskich (zwłaszcza północna i wschodnia) nie została jeszcze dostatecznie spenetrowana. Podobnie rzecz się ma z puchaczem, którego ocena (stwierdzono 7 par) jest niepełna. Współczesne stanowiska puchacza znane są głównie z zachodniej części Borów Dolnośląskich, gdyż tam właśnie przeprowadzono najwięcej kontroli.

W Borach Dolnośląskich, występuje jedna z większych kraju populacja żurawia *Grus grus* (około 110 par) oraz lelka *Caprimulgus europaeus* (powyżej 400 par). Liczebność tego ostatniego, ze względu na trudną wykrywalność, nie jest w pełni znana. Spośród ptaków zagrożonych lub potencjalnie zagrożonych na Śląsku występują w Borach Dolnośląskich m.in. takie gatunki jak: perkoz rdzawoszyi (*Podiceps grisegena*), cyraneczka (*Anas crecca*), cyranka (*Anas querquedula*), płaskonos (*Anas clypeata*), gągoł (*Bucephala clangula*), nurogęś (*Mergus merganser*), trzmielojad (*Pernis apivorus*), kobuz (*Falco subbuteo*), przepiórka (*Coturnix coturnix*), brodziec piskliwy (*Actitis hypoleucos*), samotnik (*Tringa ochropus*), bekas (*Gallinago gallinago*), słonka (*Scolopax rusticola*), siniak (*Columba oenas*), turkawka (*Streptopelia turtur*), płomykówka (*Tyto alba*), dudek (*Upupa epops*), dzierlatka (*Galerida cristata*), lerka (*Lullula arborea*), świergotek łąkowy (*Anthus pratensis*), pliszka górska (*Motacilla cinerea*), słowik szary (*Luscinia luscinia*), drożdзик (*Turdus iliacus*), paszkot (*Turdus viscivorus*), świerszczak (*Locustella naevia*) i dziwonია (*Carpodacus erythrinus*).

W przypadku podejmowania działań związanych z zajęciem terenu na potrzeby realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w Programie, na wykonawcy ciąży obowiązek przeprowadzenia osobnej procedury oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której podjęte zostaną kroki mające na celu odpowiednią ochronę stanowisk roślin lub zwierząt chronionych, w tym gatunków i siedlisk wymienionych w załącznikach do dyrektyw unijnych.

W przypadku obszarów wysokiej ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, należy dodatkowo zaznaczyć, że analizowany dokument nie przewiduje lokalizowania na terenie GZWP żadnych nowych instalacji.

Wniosek: ocenia się, że brak podstaw do stwierdzenia, aby jakiegokolwiek zapisy Programu powodowały negatywny wpływ na obszary i obiekty chronione, w tym siedliska Natura 2000.

5.7 Wpływ na obiekty zabytkowe

Ocenia się, że zadania przewidziane w dokumencie nie będą miały wpływu na obiekty zabytkowe. W przypadku podejmowania działań związanych z zajęciem terenu na potrzeby realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w Programie, na wykonawcy ciąży obowiązek przeprowadzenia osobnej procedury oceny oddziaływania na środowisko,

w ramach której podjęte zostaną kroki mające na celu odpowiednią ochronę obiektów zabytkowych, stanowisk archeologicznych i stref ochrony konserwatorskiej (np. strefy „A”, „B”, ochrony archeologicznej). Podjęcie działań zmierzających do realizacji przedsięwzięć należy każdorazowo poprzedzić sprawdzeniem, czy dana lokalizacja i charakter przedsięwzięcia nie jest konfliktowa ze szczegółowymi zapisami dotyczącymi danej strefy.

Wniosek: nie przewiduje się, aby realizacja zamierzeń Programu mogła mieć negatywny wpływ na obszary i obiekty zabytkowe; w szczególności przewiduje się wystąpienia negatywnych oddziaływań o charakterze bezpośrednim, pośrednim, wtórnym, skumulowanym, krótkoterminowym, średnioterminowym i długoterminowym, stałym lub chwilowym.

5.8 Możliwe transgeniczne oddziaływanie

Ze względu na położenie Powiatu Polkowickiego, jak również na próśroodowiskowy charakter rozwiązań zawartych w ocenianym dokumencie, nie wydaje się celowe rozważanie możliwości występowania transgranicznego oddziaływania, związanego z realizacją Programu ochrony środowiska dla Powiatu Polkowickiego. Zwraca się jednak uwagę na brak możliwości oceny wpływu budowy instalacji i obiektów planowanych w przyszłości

w gospodarce wodno-ściekowej, transporcie, przemyśle, czy gospodarce odpadami i innych dziedzinach, na etapie opracowania przedmiotowego dokumentu. Dlatego też w toku procedur przystąpienia do realizacji każdego z wymienionych w dokumencie, a planowanych

w przyszłości przedsięwzięć inwestycyjnych, przeprowadzone zostaną osobno standardowe procedury oceny oddziaływania inwestycji na środowisko, umożliwiające ocenę możliwości transgenicznego oddziaływania.

Wniosek: ocenia się, że realizacja zamierzeń Programu nie wiąże się bezpośrednio z transgranicznym oddziaływaniem.

5.9 Propozycje rozwiązań chroniących środowisko wynikające z Prognozy i innych dokumentów

Nie stwierdzono wystąpienia ryzyka znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na gatunki i siedliska chronione oraz obiekty zabytkowe, bezpośrednio wynikającego z realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w analizowanym Programie. W przypadku planowanych zadań inwestycyjnych, wymagających przeprowadzenia robót budowlanych, odrębne przepisy stanowią o obowiązkach ciążących na wykonawcy, które zapewnić mają bezpieczeństwo i ochronę dóbr przyrodniczych i kulturowych, a także zdrowia mieszkańców. Ponadto brak podstaw do formułowania dodatkowych propozycji rozwiązań mających chronić środowisko ponad te, które w trosce o jakość i ochronę walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru oraz poszczególnych komponentów środowiska naturalnego zostały zaproponowane w treści przedmiotowego Programu.

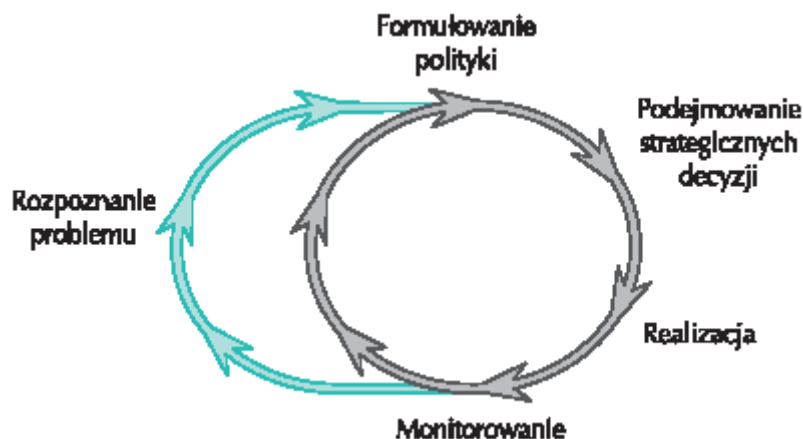
6. MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU

Monitorowanie realizacji dokumentu umożliwi ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany. Analiza powinna odbywać się w dwóch płaszczyznach, obejmujących ewolucję sytuacji zewnętrznej (powiatu, województwa, regionu) oraz zmiany zachodzące wewnątrz gminy Chocianów.

Ocenia się, że analizowany dokument przedstawia prawidłowo plan monitoringu wdrażania rozwiązań w nim zawartych. W związku z tym poniżej przedstawiono szczegółowe zapisy w tym zakresie:

- Burmistrz składa co 2 lata Radzie Miejskiej **sprawozdanie** z realizacji Programu ochrony środowiska. Sprawozdania powinny w szczególności oceniać i podsumowywać krótkoterminowy (4-letni) plan działania, wraz z oceną stopnia wykonania szczegółowych zadań.
- Ustawa *Prawo ochrony środowiska* nakłada także obowiązek **aktualizacji** Programu co 4 lata. Wykonawcą obu zadań może być grupa robocza powołana przez władze gminy lub eksperci zewnętrzni.

Rysunek 6.1 Cykl monitorowania i aktualizacji Programu

- 1) Z powyższego wynika, że przedmiotowy dokument podlega okresowej weryfikacji i aktualizacji. Wraz z realizacją z biegiem czasu pojawiać się będą nowe zadania, a podsumowywać trzeba będzie te, które już zrealizowano lub te, które w inny sposób utraciły aktualność.
- 2) Weryfikacja dokumentu może oznaczać tylko aktualizację, jak też całkowitą ich przebudowę, jeśli zmiany będą znaczące. Weryfikacji podlega cały dokument, tj. podstawowe warunki i założenia, dane wyjściowe, opis istniejącej sytuacji (zmienionej w wyniku realizacji planu krótkoterminowego), program działań oraz analiza oddziaływań i uwarunkowań formalno – prawnych.
- 3) W ramach sprawozdania i aktualizacji należy odnieść się do sytuacji zewnętrznej, również poprzez uwzględnienie podobnych opracowań przygotowanych na szczeblu powiatowym, wojewódzkim i krajowym.
- 4) W przygotowaniu aktualizacji należy także wykorzystywać decyzje wydawane przez Burmistrza, Starostę lub Wojewodę w zakresie objętym planowaniem.

7. LITERATURA

1. **Kondracki J.**, 2002, Geografia Regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
2. **Mapa** Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, Państwowy Instytut Geologiczny, Zakład Geologii i Hydrologii Inżynierskiej, Warszawa, 2000
3. **Bilans** zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, wg stanu na 31 XII 2010 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2011 r. (źródło: http://surowce-mineralne.pgi.gov.pl/Do_pobrania.htm)
4. **Plan** zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, Uchwała Nr XLVIII/873/2002 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 sierpnia 2002 roku w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego.
5. **Opracowanie** ekofizjograficzne dla Województwa Dolnośląskiego, dostępne na stronie: <http://eko.wbu.wroc.pl/eko>, wraz z interaktywną mapą opracowania, Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu, listopad 2005.
6. **Strategia** rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013 (z elementami prognozy do roku 2020), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, 2005 r. (Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 czerwca 2005 r.)
7. **Kodeks** Dobrej Praktyki Rolniczej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002
8. **Wytyczne** sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Instytut Ochrony Środowiska, Zakład Polityki Ekologicznej, 2002
9. **Wojewódzki** Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 (projekt), Zarząd Województwa Dolnośląskiego, Wrocław, 2008 r.
10. **Polityka** Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 r. (M.P. Nr 34, poz. 501)
11. **Strategia** Rozwoju Gminy Chocianów, Sztando A., Chocianów, lipiec 2001.
12. **Program** ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Chocianów, PPW „Czyste Powietrze” Sp. z o.o., Wrocław, listopad 2004 r.
13. **Aktualizacja** Programu ochrony środowiska dla Powiatu Polkowickiego na lata 2012 - 2015, z perspektywą do 2019 r., proGEO sp. z o.o.; Wrocław, czerwiec 2011 r.
14. **Modele** rozwoju dla terenów urbanizujących się w obrębie wielofunkcyjnych obszarów wiejskich w regionie Dolnego Śląska, Kutkowska B., Wrocław, grudzień 2010 r.
15. **Kontrolne** badania skażenia gleb metalami ciężkimi i siarką na terenie Powiatu Polkowickiego, SGS EKO-PROJEKT Sp. z o.o., Pszczyna 2010 r.
16. **Wyniki** badań gleb roślin na obszarach użytkowanych rolniczo w rejonie oddziaływania zbiornika odpadów poflotacyjnych „Żelazny Most”, Dębowski M., Wrocław 2008 r.
17. **Ocena** stopnia zanieczyszczenia gleb województwa dolnośląskiego w 2008 r. – obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2009 r.
18. **Aktualizacja** Planu Gospodarki Odpadami dla POWIATU POLKOWICKIEGO na lata 2008-2015, proGEO sp. z o.o., Wrocław, maj 2008 r.
19. **Raport** o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2009 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2010 r.,
20. **Ocena** stanu czystości wód podziemnych na terenie województwa dolnośląskiego w 2009 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2010 r.
21. **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2009 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2010 r.

22. **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2008 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2009 r.
23. **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2007 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2008 r.
24. **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2006 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2007 r.
25. **Ocena** jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2009 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2010 r.
26. **Ocena** jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2010 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2011 r.
27. **Ocena** poziomów substancji w powietrzu, oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za: 2009 rok, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2010 r.
28. **Raport** z przeprowadzenia pięcioletniej oceny jakości powietrza na terenie woj. dolnośląskiego, obejmującej lata 2005 – 2009, WIOŚ we Wrocławiu, czerwiec 2010 r.
29. **Klimat** akustyczny w wybranych punktach województwa dolnośląskiego w 2009 roku, WIOŚ we Wrocławiu, 2010 r.
30. **Naprawczy** program ochrony powietrza dla stref województwa dolnośląskiego, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu. I Strefa lubińsko – polkowicka, Zarząd Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2010 r.
31. **Aktualizacja** Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych 2010 - AKPOŚK 2010, Warszawa, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, grudzień 2010
32. **Program** Edukacji Ekologicznej dla Powiatu Polkowickiego na lata 2009 – 2015, Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, Polkowice 2010
33. **Program** Poszanowania Energii i Wspierania Wykorzystania Źródeł Odnawialnych na lata 2009-2015 dla Powiatu Polkowickiego, Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, Polkowice 2010
34. **Plan** operacyjny ochrony przed powodzią Powiatu Polkowickiego, Załącznik nr 2 do Planu Reagowania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Polkowicach, Polkowice, wrzesień 2010 r.
35. **Projekt** Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011 – 2015, Ministerstwo Infrastruktury, grudzień 2010.
36. **Lokalny** program rewitalizacji Miasta Chocianów na lata 2010 – 2013, Instytut Zarządzania i Samorządności Sp. z o.o., maj 2010, Załącznik do uchwały nr LIV/318/2010 Rady Miejskiej Chocianowa z dnia 30.07.2010 r.
37. **Studium** uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chocianów, tekst ujednoczony; Wrocławskie Biuro Urbanistyki, Chocianów 2005 r., Załącznik Nr 1 do uchwały nr XXXV/245/2005 Rady Miejskiej w Chocianowie z dnia 25 października 2005 roku
38. **Formy** ochrony przyrody w gminie Chocianów, Wiesława Chuda, Chocianów 2005
39. **Plan** rozwoju lokalnego Gminy Chocianów na lata 2004 – 2006 z perspektywą realizacji do 2015 roku, Dorota Czukiewska i Zbigniew Machoń, Chocianów 2004.
40. **Uchwała** Nr XV.120.2011 Rady Miejskiej w Chocianowie z dnia 30 XII 2011 r., w sprawie budżetu Miasta i Gminy Chocianów na 2012 r., z późn. zmianami.
41. **Uchwała** Nr XV.118.2011 Rady Miejskiej w Chocianowie z dnia 30 XII 2011 r., w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Miasta i Gminy Chocianów.